47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2524 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1912 ՄԱՅԻՍ 15-28

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԵԱՅ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրչ., մէկ աւելի ծանուցմանց համար ժամանակաւոր պայմաններ։
Մ.

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ, ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՆՈՐԷՆ ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ
Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

1

Մօտաւորապէս ամիս ու կէս առաջ Դեռի անունը կրող Դաշնակցականը, Բերա, Ասմալը Մէսճիտ փողոցին մէջ, մեղի հանդիպեցաւ պատահմամբ։ Պանտրմայէն կուգար, և լեցուած էր առաջնորդ Մաղլըմեանի դէմ, լեցուած ա՛յնքան որ մենք ստիպուեցանք չափաւորութեան խորհուրդ տալ իրեն։ Վերջապէս դեռ չենք յուսահատած Ազգ. Վարչութենէն, և կը հաւատանք որ կարելի պիտի ըլլայ օրինական ճամբով շահիլ ժողովուրդին դատը։ Դեռին սակայն մեզ մտիկ ընելու երեւոյթը չունէր. մեր շափաւորութեան յորդորները պատասխանեց այն տեսակ լեզուով մը, անա՛նկ ծրագիր մը պարզեց Մաղլըմեանը Պանտրմայէն նետելու համար, որ ճշմարտապէս վախցանք թէ ջարդ ու փչուր պիտի ընէ զայն։

Այսօր այդ Դեռին Մաղլըմեանի ամէնէն ջերմ պաշտպանն է դարձած։

2

Այս կերպակի կը հանդիպինք «Ազատամարտ»ի խմբագրապետին։ Վաղուցուան բարեկամներ ենք, մտերմօրէն կը հակցնենք իրեն թէ ինքզինքին Դաշնակցական անուանող մէկ քանի անշնորհքներու պայքարը Պանտրմայի ժողովուրդին դէմ, որքա՞ն ամօթալի փառք մը կրնայ բերել նոյնինքն Հ. Յ. Դաշնակցութեան, որուն անունով կը գործեն այդ անպիտանները։ Կը յիշեցնենք իրեն տակաւին այն երկու խօսքը զոր նախորդ շաբթու ստիպուեցանք ուղղել Հ. Յ. Դաշնակցութեան, նոյնինքն իր շահուն համար։ «Ազատամարա»ի խմբագրապետը կը փութայ մէզի յայտնել թէ իրենք Մաղլըմեանի պաշտպան դարձած «տղերք»ը յանդիմանած են մասնաւոր նամակով։ Նոյն ատեն մէզի արտօնութիւն կուտայ յանուն Հ. Յ. Դաշնակցութեան, «Մանզումէ»ի միջոցաւ ծանուցանելու այդ պարագան, աւելցնելով որ Դաշնակցութիւնը երբեք չի կրնար Մաղլըմեաններու և անոր արբանեակներուն պաշտպանութիւնը ստանձնել ընդդէմ ժողովուրդին։ Դիտել կուտանք իրեն թէ այս տեսակ յայտարարութիւն մը աւելի ազդեցիկ կրնայ դառնալ՝ ուղղակի «Ազատամարտ»ի միջոցաւ ըլլալով, որովհետեւ ծանօթ է այդ տղոց մտայնութիւը։ Մենք եթէ ձեռքը հինգ մատ կ'ունենայ ընենք՝ չեն հաւատար մեզի, բայց երբ «Ազատամարտ» ըսէ թէ ձեռքը երեք կամ չորս մատ կ'ունենայ, իսկոյն «զապուլ, զապուլ» կը ճուռն։ «Ազատամարտ»ի խմբագրապետը կը խոստանայ այդ յայտարարութիւնը ընել, յայտարարութիւն՝ որ արդէն կրկնութիւնը պիտի ըլլար նոյն ինքն իր թերթին մէջ դեռ մէկ քանի ամիս հրատարակուած յօդուածներու, որոնք այնքան անոզորմ կերպով մը կը պանծացնէին Մաղլըմեանի և անոր հովանի դարձած տխուր քլիքին անարժանութիւնն ու վնասակարութիւնը։

Այս յայտարարութիւնն ու խոստումը եղած միջոցին դեռ «Ազատամարտ»ը չէինք տեսած։ Իրիկուան «Ազատամարտ» մը կ'առնենք, և ահա թէ ինչ կը գտնենք հոն.— «Պանտրմայէն ստացանք հեռագիր մը, որով կ'ըսուի թէ «Մանզումէ»ի մէջ առաջնորդական խնդրին մասին եղած հրատարակութիւնները չափազանցութիւն են»։

3

Չափազանցութիւն Մանզումէ»ի հրատարակութիւնները։ Բայց ի՞նչ պիտի կրնաք քսել մեզի, եթէ երբեք վաղը միւս օր «Ազատամարտ»ի հաւաքածոյ մը առնենք առջեւնիս, և ձեր աչքը խօթենք թէ մեր ամբողջ գրածը Մաղլըմեանի և իր արբանեակ «միլեզալիպէ»ներու մասին, մէկ տասներորդն անգամ չէ այն ամէնուն զորս դուք, այդ միեւնոյն «Ազատամարտ»ին մէջ գրեցիք։

Համանման դատ մը կը պաշտպանենք, դուք ու մենք, Սամսոնի մէջ։ Դեռ շաբաթ օրը կը գրէիք թէ «... սնապարծ ու թայֆայական «հերիֆ»ին մէկը Սամսոնէն ելեր մինչև Պոլիս է եկեր, Պատրիարքարանին այցելութիւններ է տուեր և կրցեր է համոզել աս ու ան ժողովականը»։ Ասիկա՞յ է Պանտրմայէն ալ այդ տեսակ «հերիֆ»ներ, — ձեր բառով, — եկեր են, Պատրիարքարանն ու ժողովականները համոզելու կ'աշխատին, եւ մինչդեռ մէկ կողմէ Սամսոնինը կը դատապարտէք, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ միւս կողմէ կողք կողքի դերք կը բռնէք Պանտրմայէն եկածներուն հետ։

Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Դաշնակցականներ ժողովուրդին դատին կը դաւաճանեն, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Դաշնակցութիւնը, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, այդ ոլորմելիները քաջալերող անտարբերութեամբ մը հանդիսատես կ'ըլլայ եղածին, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ դեռ քանի մը ամիս առաջ «Ազատամարտ»ի մէջ գրուածը այսօր չափազանցութիւն մը կը դառնայ՝ «Մանզումէ»ի մէջ գրուելով։

4

Օ՜հ, խոստովանեցէ՛ք որ ցաւալի սխալհասկացողութիւն մը կայ այս ամէնուն մէջ, խոստովանեցէ՛ք որ անիծոյթ գտնուեցաք, խոստովանեցէ՛ք որ ձեզ խաբեցին նոյն իսկ ձեր մարդիկը, եւ դարմանեցէ՛ք եղածը, երբ դեռ ատեն է։

Վերջապէս պէտք է անպատճառ լուծել այս բոլոր հանելուկները, և դո՛ւք պէտք է փութաք զանոնք լուծելու, նոյն ինքն ձեր բարիքին համար։ Ուրիշ բան, եթէ կ'ուզէք որ մենք լուծենք զանոնք...

ՅԻՇԱՐԱՐՈՅԺ ՄԸ
ԱԶԳ. ԵՐԵՍԽՈՒՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Էնկիւրիի Դատաւ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ միաձայնութեամբ ազգ. երեսփոխան ընտրեր է Ազգ. Հիւանդանոցի յիժարաբոյժ Տօքթ. Խ. Պողոսեան էֆէնտին։

Կը յուսանք որ մեր պատուական ներսխոխանները յանկայս չնորհակալութիւն կը փուքարկեն Էնկիւրիի ազգայնոց, որովհետեւ ճիշդ իրենց պէտք եղած մարդն է անոնց ղրկածը։ Տօքթ. Պողոսեան էֆ.ի ներկայութիւնը կրնայ իրօ՛ք բարերար ազդեցութիւն մը գործել իրենց այնքա՛ն խանգարուած ջղային դրութեան վրայ։

Դալով յարգելի Տօքթորին, թէեւ բոլորովին անվարժ է ազգային պաշտօնի, սակայն կը յուսանք որ պիտի կրնայ արժանեւոր տանիլ երեսփոխանի պարտաւորութիւնները։ Արդէն այնքան ալ մեծ տարբերութիւն մը չկայ ընդմէջ այն մթնոլորտին ուր կը գործէ սովորաբար, և այս նոր մթնոլորտին ուր վաղը միւս օր պիտի գործէ։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Տօքթ. Լ. Կինար որ Բարիզի ժողովրդական ապաքինարանները կը վարէ, Ֆէմինա թատրոնին մէջ, բանախօսութիւն մը ըրած է մէկ քանի նշանաւոր թոքախտաւորներու և անոնց գործերուն վրայ։ Այս ցերեկոյթը որ թէ գիտական է և թէ զուարճալուսական, կը սարքուի ի նպաստ «Պլինթի ապաքինարաններու հին և նոր հիւանդներու բարեկամական ընկերակցութեան»։

Բանախօսին «թէզ»ը հակառակ է այն գրեթէ ընդհանուր կարծիքին որու համաձայն թոքախտաւորները մասնաւոր էակներ են, օժտուած նոյն ինքն հիւանդութենէն յառաջ եկած մասնաւոր կարողութիւններով։ Ըստ Տօքթ. Կինարի, ծածուկ, թաքուն, ինչպէս նաև ինքզինքին անգէտ և չտառապող թոքախտաւորը բոլոր մարդկային արարածներու նման էակ մըն է, բայց երբ սուր տագնապը հասնի, հիւանդը ենթակայ կ'ըլլայ այն ընդհանուր օրէնքին որ կը փոխակերպէ մարդը նոր և եղական էակի մը։

— Թոքախտաւորները, կ'ըսէ ան, ուրիշ հիւանդներու պէս հիւանդներ են և դիրենք մասնաւորաբար յատկանշող ոչ մէկ բան,— որ կը նկարագրուի— անոնց դէրերաբերիր, անոնց սեպհական չէ։

Նշանաւոր թոքախտաւորները որոնց գործերը այս տեսակէտով ուսումնասիրուած են Տօքթ. Կինարի կողմէ, յիսունը ինը հոգի են։ Բանախօսը մասնաւորապէս ծանրացած է Վաթթօյի, Պաթիէնը Լը Բաժի, Մարի Պաշքիրցէվի, Մօցարթի, Շիպէրի, Շոբէնի, Պէնժամէն Կօտարի, Պէզ Բասքալի, Վօվնակի, Սբինոզայի, Եսաքիմ տիւ Պէլլէյի, Էթիէն տը լա Պոէսիի, Մոլիէրի, Սքարրոնի, Արվէրի, Օր. տը Լէսբինասի, Լուիզա Սիէֆֆէրի, Միվուայի, Նովալիի, Շիլլերի, Մորիս տը Կէրինի, Կլաթիէեի, Ժօռժ Ռօտէնպաքի, Փիլ Լաֆորկի, Սէն—Սիր տը Ռայդաքի, Ալպէր Սամէնի, Էմիլ Տըպրօյի, Ժօռժ Սանի և Մարսէլ Շէվալիի վրայ։

Ասոնց մէջ կան մեծամտաձգուներ, երգագողներ, երկչոտներ, խանդի և անհունութեան ծարաւներ, ինչպէս Ալպէր Սամէն, Մորիս տը Կէրին, Ռօտէնպաք։ Ուրիշներ ինչպէս Կլաթիէեի, Տըպրօ, օրինակի համար, ամենակատարեալ անհոգութեամբ կրած են իրենց հիւանդութեան պատճառած տառապանքները, առանց ասոնց յիշատակութիւնը ընելու իրենց գործերուն մէջ։ Ոմանք, ինչպէս Շոբէն, տեսած են իրենց ջղային վիճակին ծանրանալը ախտին ազդեցութեանը տակ, և ուրիշներ ինչպէս Շիպէր և Մօցարթ, որոնք հիւանդ եկած են չատ բան արտադրելէ վերջ, կրցած են, միայն բարոյապէս տառապիլ իրենց միւս հիւանդ վիճակին, և իրենց գործերը իրենց հիւանդութեան ազդեցութիւնը չեն կրած։ Շիպէրի գործերուն մէջ մանաւանդ, երբեք տխրութիւն և վհատութիւն չտեսնուիր։

Գալով ատոնց ամէնէն նշանաւորին Մոլիէրին, յայտնի է թէ հակառակ իր կատակերգակ բանաստեղծի խառնուածքին, երբեք զուարթ չէր։ Բայց իր ժամանակին գրական յղացումները, նաև իր մշակած սեռը հաղիւ թոյլ տուին իրեն որ մէկ քանի տող թափանցէ իր երկերուն մէջ զինքը յուզող խորունկ զգացումներուն։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԷՋԵՐ

ԾԱԳՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐԻՆ

Քառասուն երկու տարի առաջ Ազգին աչքը դարձեալ հայաբնակ նահանգները ղրկուելիք Ցանձնաժողովի մը յառած էր։ Այդ Ցանձնաժողովը պետական չէր. Ազգային ժողովը ընտրած էր զայն, եւ Անատոլը կը ղրկուէր՝ Հայոց կացութիւնը քննելով պետութեան մատուցանելու համար հարստահարութեանց տեղեկագիր մը, որ սկզբնակէսը պիտի դառնար հայկական խնդրին։

Հիմայ դարձեալ Ազգին աչքը հայաբնակ նահանգները ղրկուելիք Ցանձնաժողովի մը յառած է։ Այս Ցանձնաժողովը պետական է, քննիչ ու բարեկարգիչ պիտի ըլլայ միևնոյն ատեն, ուրիշ կերպ ըսելով՝ միանգամայն դատական ու գործադիր բնոյթ պիտի ունենայ։ Պիտի մեկնի՝ երբեք Պոլսէն. կը յուսանք, որովհետեւ տխո՞ւր բան պիտի ըլլար եթէ իրեն ալ վիճակուէր այն բախտը որ մէկ երկու տարի առաջ արդիլեց նմանօրինակ ուրիշ Ցանձնաժողովի մը առաքումը։

Սպասելով անոր մեկնումին, կը յուսանք օգտակար գործ մը տեսած ըլլալ հրատարակելով հետեւեալ յօդուածաշարքը, ուր ձեռնհասօրէն ամփոփուած է 1870ի Ցանձնաժողովին նշանաւոր տեղեկագիրը։ Ինչ ցաւ որ ներկայացուած է այդ տեղեկագրին մէջ, նոյնը կը մնայ տակաւին մինչև այսօր։ Դէս դար առաջուան անցեալը պատկերացնող այս էջերը, ուրեմն ամէն բանէ առաջ պիտի նպաստեն քիչ մը աւելի լաւ ըմբռնելու ներկան։ անոնք պիտի պարզեն նաև Հայութեան արդի ցաւերուն արմատները, ինչ որ մեծապէս պիտի դիւրացնէ անոնց ճանաչողութիւնն ու դարմանը։

Պէտք չէ մոռնալ սակայն թէ այս էջերը գրուած են 1900ին, երբ դեռ ոչ իսկ յոյսը կար թէ Թուրքիա վերստին պիտի օժտուի Սահմանադրութեան բարիքով։

Ա.

Վանի առաջնորդ Իգնատիոս եպիսկոպոսը կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուելէն յետոյ հաղիւ ամիսներ բաղմած երբ յանկարծահաս եղաւ, Օտեան անոր յաջորդ ներկայացուց Արիւեան Հայրիկը որ Վան կը գտնուէր։ Սատրազամ համբաւաւոր Ալի փաշան Օտեանի այս խորհուրդը լսելով անոր դիտողութիւն կ'ընէ թէ այդ եկեղեցականը «չատ տաք գլուխ Հայուս համբաւը կը վայելէ։

— Բանաստեղծ մըն է, կը պատասխանէ Օտեան, ես անոր երաշխաւորն եմ։

Հայրիկ ընտրուեցաւ ամբողջ Հայութեան ցնծագին խանդաւառութեամբը։ Նորընտիր Պատրիարքը Սատրազամին իր պաշտօնական առաջին այցելութիւնը տալէն յետոյ «Մասիս»ին մէջ կը հրատարակուէր թէ «Արիւեան Սրբազան իր քաղաքագիտութեան հաւատիքը տուաւ»։ Ուրիշ մը տեսն անցնելէ յետոյ, Հայաստանի հարստահարութեանց խնդիրը պաշտօնապէս կը յուզուէր Ազգային ժողովին մէջ։

Այն ատեն ես դեռ դպրոցն էի. ու կը յիշեմ այդ տողը — կամ իմաստը — «Մասիս»էն, զոր կիրակի օր մը կարդացի վանքին ճեմարանը, երբ դպրոցէն Ս. Դաղարգացեր էինք։ Ամէն անգամ վանք երթալուս ես կը վազէի ճեմարանը՝ այսինքն հասարակաց ընթերցարանը՝ ուր գրուած են թերթերը։ Այդ հետաքրքրական թերը կը լսէի, ու ճիշդ այդ յիշատակած տողս հասեր էի, երբ չար բախտս ներս մտաւ մեծաւորնիս, Հ. Ափիշան, և՝

— Ի՞նչ կեցեր ես, գնա՛ ընկերներուդ հետ զբօսանք ըրէ, ըսաւ։

Մահը սրտիս մէջ, «Մասիս»ը ձգեցի։ Այդ օրէն ի վեր այլեւս այդ թիւը տեսնելու պատեհութիւնը չունեցայ։ Շա՛տ տարի է։ Բայց այդ ժամանակին անցուդարձերուն վրայ տեղեկութիւններ ստացայ այնպիսի անձնաւորութիւններէ որոնք Պատրիարքին և Օտեանին մտերիմները եղած էին, և չատ անգամ, մանաւանդ այդ թուականներուն, վարչութեանց անդամակցեր։ Անոնցմէ լսեցի Արիւեան Հայրիկի և Սատրազամ Ալի փաշայի միջև տեղի ունեցած խօսակցութիւն մը, որմէ թելադրուած էր «Մասիս», Վանէն եկող բանաստեղծ-եպիսկոպոսը քաղաքագէտ հռչակելու համար, Օտեանի հրահանգովը։

Ալի փաշայի հետ ունեցած տեսակցութեանը մէջ, Պատրիարքը ընդարձակօրէն կը նկարագրէ Հայաստանի մէջ հայ ժողովուրդին տառապեալ վիճակը։ Սատրազամ անցնելով կրնայինք փախցնել առեւանգիչները, և ատիկա ճշմարիտ աղէտ մը պիտի դառնար երկրին համար։

— Այդքան կարեւո՞ր...

— Այո՛, Վեհափառ, այնքա՛ն կարեւոր, որքան որ կրնար ըլլալ գիշերուան բանակցութիւնս Ռուսիոյ դեսպանին ժամ։

— Զարմանալի՛ բան, մրմնջեց Մահմուտ Բ., զարմանալի՛ բան...

Գաղէզ շարունակեց.

— Եթէ այս կինը ձեռք անցընելով Ռուսիոյ դեսպանին չյանձնենք այս առտուիսկ, չատ հաւանական է որ գիշերուան բանակցութեան յաջող արդիւնքը չքանայ բոլորովին... կը վախնամ նոյն իսկ որ դեսպանը իր բարկութիւնը աւելի առաջ տանելով, Պոլսէն մեկնելու տրամադրութիւններ ալ ցոյց տայ...

— Ի՞նչ կ'ըսես, գրաց Մահմուտ Բ., որուն զարմանքը, ամիրային ըրած յայտնութեան վրայ, կատարեալ անձկութեան փոխուած էր։

— Ճշմարտութիւնը միայն ըսի, Վեհափառ, յարեց Գաղէզ ծանր ու տպաւորիչ ձայնով մը, և գլուխս ձեզի կրա՛ւ որ բնաւ չչափազանցեցի իրականութիւնը։

— Բայց այդ կնոջ առեւանգութեան խնդիրը ինծի անծանօթ չէր, ընդհակառակը...

— Ի՞նչ արդէն կրնայ խուսափիլ ձեր ամենատես աչքերէն, Վեհափա՛ռ։

— Ու զարմանալին հոն էր որ անոր առեւանգութիւնը իբր բարիք ծանուցուած էր ինծի, մինչդեռ հիմայ կ'ըսես թէ մեծագոյնը պիտի դառնայ չարիքներուն։

— Ու մի՛ մոռնաք որ զուլուս միշտ դրաւ կը մնայ խօսքիս հաստատութեան համար։

— Ձեմ սարակուսիր, Արթի՛ն, ես իմ կասկածդ ծածկող մարդ չեմ, բայց չփոխած եմ անո՛ր համար որ կոմսուհիին առեւանգութիւնը ինծի քարի ցոյց տուողն ալ բացարձակ վստահութիւնս կը վայելէ։

Ամիրան խկցնի հասկցաւ թէ որո՛ւ կ'ակնարկէ Սուլթանը։

— Ուրեմն Հալէ՞թ էֆէնտին էր, մնջեց ապշութիւն արտայայտող չեշտով մը։

— Այո՛, Հալէթ։։։

— Բայց, Վեհափա՛ռ, կը հետեւի թէ Հալէթ էֆէնտին կազմակերպած էր երկկիրուեան առեւանգութիւնը։

— Այո՛, և իմ մէջս չէր ծածկած... ինչո՞ւ կը զարմանաս։

— Կը զարմանամ, որովհետեւ, ինչպէս արդէն պատիւը ունեցայ յայտնելու Ձեր Վեհափառութեան, այս առեւանգութիւնը թացէ ի բաց թշնամութիւն է մեր երկրին չսիրողներուն, մանաւանդ արդի կենսունակ դրութեան մէջ, և Հալէթ էֆէնտին ալ, խղճուկս կը վկայեմ, այս երկրին զէշութիւնը ուզողներէն չէ, ընդհակառակը...

— Բայց այդ հինը լրտես մըն է եղեր։

— Այո՛, և ամէնէն վստանալուս տեսակէն։

— Ուրեմն ինչո՞ւ զարմանալի կը գտնես որ Հալէթ գայն մէկուսեղէն վերցնել ուզեր է, ինչո՞ւ մանաւանդ անոր սպանութիւնը փորձանք մը պիտի ըլլայ մեր դիմաց։ Մինչդեռ ընդհակառակը իր գոյութիւնն է որ կրնայ մեզի վտանգաւոր դառնալ։

— Վեհափա՛ռ, պիտի համարձակիմ դիտել տալու թէ լրտես մը այնքան ատեն միայն վտանգաւոր է, որքան ատեն որ կը յաջողի ծածկել իր լրտես մը ըլլալը... և այս կնոջ վտանգաւոր հանդամանքը վաղուց դարձած է, քանի որ երկար ժամանակէ ի վեր գիտենք լրտես մը ըլլալը... ան այլեւս պետութեան համար փորձանք չի կրնար դառնալ, թերեւս մասնաւոր անհատներու վնասէ, բայց պետութիւնը անկէ վախնալիք բան մը չունի... կարժէ՞ր որ այս ատիճան անմեծաս կնոջ մը համար վտանգէինք մեր յարաբերութիւնները ռուս կառավարութեան հետ, երբ միւս կողմէ այնքան մեծ շահ ունինք անոր հետ առ այժմ բարեկամ ձեւանալուն մէջ... ահա իմ կարծիքս, Վեհափառ, և կը կրկնեմ անգամ մըն ալ որ պետութեան գերագոյն շահէն դուրս ոչ մէկ նկատում ունիմ այսպէս մտածելու համար։

Սուլթանը սկսաւ մտածելու։ Իրօք կնճռոտ հանգոյց մըն էր ատիկա։ Հալէթ և Գաղէզ միեւնոյն վստահելի մարդիկն էին իր աչքին։ գիտէր որ մէկն ու միւսը տէրութեան բարիքը կը հետապնդեն գիշերն ի բուն։ ինչպէ՞ս կ'ըլլար որ միեւնոյն հարցին վրայ այսպէս բոլորովին հակադրեալ կարծիք կրնային զոյացնել։

Իրատես մարդը որ կար իր մէջ, արթնցած էր այդ պահուն, և որքան ալ հանելուկը անմեկնելի երեւար, կրկին կ'աշխատէր անոր լուծումը ծածկող մթութեան թափանցելու։

Գաղէզ, թէեւ ուշադրութիւնը ուրիշ կողմ կեդրոնացուցած ըլլալ կը ձեւացնէր, բայց աչքին ծայրով յամառօրէն Վեհապետին դէմքը կը դիտէր, կարծես անոր վրայ կարդալու համար այն բոլոր մտածումները որոնք Մահմուտ Բ.ը կը փոթորկէին այդ պահուն։

Իրաւ ալ կ'արժէր, մանաւանդ իրեն համար, հետաքրքրուել Սուլթանին մտածումներով։ Անիկա մէկ մեկնութիւն միայն կու տար այդ հանելուկին։ Տարակոյս չկայ որ նախանձի զգացման մը ծնունդն էր այդ հանելուկը։ Ձեր կրնար ըլլալ որ այդ սատիճան կենսունակ խնդրի մը մասին, իր երկու սիրեցիները այդ ատիճան տարաբնոյթ կարծիք ըլլային։ Երկուքէն մէկը կը խաբէր զինքը, բայց ո՞վ էր այդ մէկը։ Ահա՛ խնդիրը։

Մահմուտ Բ., այդ կնճիռը լուծելու համար, իր տրամաբանութեան թոմանդակ թափին դիմած էր։ Ռուսական դեսպանատան հետ բանակցութիւնները միշտ Գաղէզ կ'ընէր։ Ուրեմն եթէ Ռուսիոյ կողմէ երկրին զլխուն փորձանք մը բացուէր, ատիկա պատճառ պիտի դառնար որ Գաղէզ չնորհաւորուի ըլլայ։ Սուլթանը լաբիւրինթոսին բանիցներէն ելլելու համար, ճարայ մը գտած էր վերջապէս։ Քանի որ կոմսուհին առեւանգութիւնը կրնար ռուս դեսպանին դժգոհութիւնը յարուցանել և անոր հետ գաղտնապէս մշակուած բանակցութիւնները վտանգելով Գաղէզի անյաջողութեան պատճառ դառնալ, ուրեմն հարուածը Հալէթէն կու գար. չէ՞ որ ամիրային չնորհաւորութենէն զլխաւոր օգուտողը միայն ան պիտի ըլլար։

Ամիրան կարծես այս ամէնը կը կարդար Վեհապետին դէմքին վրայ, որովհետեւ քանի՛ ան այդ եզրակացութեան կը յանգէր, այնքան կը չեշտուէր իր դէմքին վրայ մանանակի մը ի վեր յայտնուած երանգին արտայայտութիւնը։

(Շ. բ. Նոնկի)

ԸՐԵՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳԱՅԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Ժ.

ՄԱՀՄՈՒՏ Բ.

Նոյն ատեն, ձեռքով նշան ըրաւ ամիրային որ եթէ ուզէ՝ կրնայ երթալ։

Գաղէզ սակայն մեկնելու դիտաւորութիւն չունէր։ Ոտքի ելած ըլլալով հանդերձ, իր Վեհապետէն մէկ քանի քայլ հեռաւորութեամբ կեցած էր յարգական զիրքով մը, իբր թէ հրամանի մը սպասէր։

Մահմուտ Բ. չուտով նշմարեց իր մտերմին սպասումը, և միակ ակնարկը զոր ձգեց անոր դէմքին վրայ, բաւեց իրեն անոր միտքը հասկնալու համար։

Ամիրան խնդրիք մը ունէր։

— Խնդրէ՛, ըսաւ, առանց նախաբանի։

Գաղէզ մէկ երկու քայլ ընդ առաջ դնաց, ծռեցաւ, Սուլթանին քղանցքը առաւ, և առանց բոլորովին չկուէլու,

— Վեհափա՛ռ, ըսաւ, առանց ձեր կամքը հարցուցած ըլլալու ձեր տեղը սնցնելու յանդգնութիւնը գործեցի պահ մը առաջ... ստիպուեցայ հրամաններ տալ Պալատին մարդոց՝ Ձեր Վեհափառութեան անունով, որովհետեւ չէի կրնար ոչ իսկ վայրկեան մը կորսնցնել... կ'ուզէի գիտնալ թէ ի՞նչ է պատիժս...

Սուլթանը, դորովագին չեշտով մը,

— Առաջին պատիժ, ըսաւ, ուզիլ կեցիր մէջ մը, չեմ սիրեր որ իմ մտերիմներս նուաստացուցիչ դիրքերու մէջ կենան դէմս... իսկ երկրորդ պատիժը տալու համար կը սպասեմ որ մէկ երկու բառով պատմես եղելութիւնը... անվստահութիւն չէ ասիկա, այլ հետաքրքրութիւն, կրնաս ապահով ըլլալ։

Գաղէզ՝ Վեհապետին բարեացակամութեան մասին չնորհակալութիւն յայտնելով, պատմեց Կոմսուհիին ձերբակալութեան մասին քիչ առաջ տուած հրամանները։

— Վեհափառ, յարեց, չկրնար սպասել ձեր արձանագրուն, որովհետեւ մինչ

զանը կը խոստանայ այդ ամէնը նկատողութեան առնել։ Բայց Հայրիկ կ'աւելցնէ.

— Հիմա, փաշա, ուրիշ յայտարարութիւն մը ալ ընեմ. հայ ժողովուրդին վիճակը ծանօթացուցի ձեզի, բայց ան կ'աւելցնեմ որ իմ ազգս բարեբաստիկ է...

Փաշան ապշած կը նայի, ու Հայրիկ կը շարունակէ քմծիծաղով մը.

— Իմ ազգս բարեբաստիկ է, բաղդատմամբ Իսլամներու...

— Ինչ կ'ըսէք, Բաթրիք էֆէնտի։

— Այո՛, փաշա, պաշտօնեաներու լուծը Իսլամներուն վրայ աւելի ահեղապէս կը ծանրանայ քան թէ Հայոց. վասն զի Հայերը ունին առաջնորդարան մը որուն կը դիմին, Պատրիարքարան մը որուն կը բողոքեն, օրագրութիւն մը որ անոնց գանգատներուն արձագանգը կ'ըլլայ, ու դեսպաններն ալ ի հարկին կը միջամտեն։ Հայոց ցաւերուն մէկ մասը կը դարմանուի. ո՞վ ունին Իսլամները իրենց պաշտպան, ո՛չ ոք.

Ու Հայոց Պատրիարքը սրտաճմլիկ նկարագրութիւն մը կ'ընէ վատթար վարչութեան երեսէն Իսլամներուն կրած տառապանքներուն։

Պատրիարքին այս ժարդասիրական զգացումը, և միանգամայն քաղաքագիտական հեռատեսութիւնը խոր տպաւորութիւն կը թողուն մեծանուն Սատրազամին վրայ, Ալի փաշա ոչ թէ խաբելու դիտաւորութեամբ, այլ շատ անկեղծ տրամադրութիւններով, կը խնդրէ Պատրիարքէն ընդարձակօրէն գրաւոր իրեն ներկայացնել ինչ որ բերանացի կ'ըսէր. միանգամայն, իր ունեցած փորձառութեամբը այդ կացութիւնը դարմանելու միջոցները նշանակել։

Հայրիկ գոհունակութեամբ կը վերադառնայ իր պաշտօնատունը։ Սակայն ինչ որ ուղղակի Պատրիարքարանին և Բ. Դրան միջեւ պիտի կարգադրուէր, ահա՝ ազգային չրջանակին մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց վրայ՝ Երեսփոխական Ժողովին ատեանը կը բերուի իբր զուտ Հայոց կրած հարստահարութեանց խնդիր։ Դուռը ո՛և է արգելք չի յարուցաներ Հայոց Ազգ. Ժողովին կողմէն երկրին վարչական գործերուն մէջ այս յանկարծական միջամտութեան դէմ։ Ոչ ոք կրնար դուշակել թէ այդ միջամտութեան հետեւանքները օր մը մինչեւ ուր պիտի կրնային հասնիլ։ Հայկական խնդիրն էր որ կը ստեղծուէր։

Հայոց երեսփոխանութիւնը 1870ի նոյտարիրջանին 12րդ նստին մէջ որոշեց հարցաստահարութեանց Քննիչ Ցանձնաժողով մը կարգել, անոր պաշտօն տալով՝

Ա.— Քննել և ցոյց տալ այն բոլոր դեղծումները և հարստահարութիւնները որոնց կը զոհուին Հայաստանի քրիստոնեայ ժողովուրդները.

Բ.— Իրաց այս վիճակը դարմանելու միջոցները առաջարկել։

Այս շատ փափուկ ու շատ ծանր աշխատութիւնը յանձնուեցաւ ութ անդամէ բաղկացեալ Ցանձնաժողովի մը, անդամներուն չորսը եկեղեցական, չորսը աշխարհական, ու իրենց պիտի նախագահէր Պատրիարքը։

Կը կարծեմ թէ զոնէ արդի երիտասարդներուն համար հետաքրքրական պիտի ըլլայ իրենց աչքին առջեւ ունենալ գիմացներն անոնց որ հայ կեանքին, հայ պատմութեան համար նոր թուականի մը բացումը կը կատարէին։

Ցանձնաժողովին գլուխն էր, իբր ատենապետ, Ներսէս եպիսկոպոս Վարժապետեան։ Երիտասարդ եկեղեցականը որ շատ չանցած Պատրիարք պիտի ընտրուէր, թէեւ Հայաստանը մտնէն չէր ճանչար, բայց իր պերճախօսութեամբը, գրաւիչ դէմքովը, ծանրաբարոյ երեւոյթովը հանկարծակի ու յարգանք կը վայելէր։ ամէն ոք կատարեալ վստահութիւն ունէր անոր զգացումներուն և մտաւոր կարողութեանցը վրայ։

Ցետոյ կուգար Սիմոն եպիսկոպոս Սէֆէրեան, Երուսաղէմի պատրիարքական փոխանորդը և Խրիմեան Հայրիկի ընտրեալ խորհրդականը։ Հեզաբարոյ, ձայնը մարած, սակաւախօսիկ, գեղին կլորակ մորուքով երիտասարդ մը որ թէեւ առանց ուսումի՝ բայց ճարպիկ, գործունեայ, աշխատասէր եկեղեցական մըն էր, խորագէտի հմայքով, որուն վկայութիւն կուտային իր պլպլուն ականողիքը։

Հայաստանը խորապէս ճանչցող եկեղեցականն էր Երեմիա եպիսկոպոսը, Բաղէշի, Մուշի, Խարբերդի առաջնորդը։ Հայկական ցեղին նախատիպերը, հայ աշխարհին մէջ հայ կրօնաւորի իսկութիւնը, մոլեռանդ քրիստոնեան, բայց հայ քրիստոնեան և ոչ թէ լոկ քրիստոնեան։ Օր մը, այդ 1870 թուականին էր որ, Պոլիս գտնուած միջոցին, երբ կը մտնէր Փոխանորդարանը, որ այն ատեն Ղալաթիոյ կեց չէնքին մէջ էր, հոն գործի մը համար քանի մը թուրք մոլլա հաւաքուած տեսնելով, առանց ոչ մէկը բարեւելու կ'երթայ կը նստի թիկնաթոռի մը վրայ. միւսները կը սկսին զինքը բարեւել. ու եպիսկոպոսը հապիւ թէ կը զինքն մատներուն ծայրը քթին տանիլ, իբր փոխադարձ բարեւ։ Հիւրերուն մեկնելէն յետոյ, Փոխանորդը՝ Մկրտան Տ. Յովհաննէս քահանայ՝ զսպած զայրոյթը պայթեցնելով կը գոչէ.

— Հանեցա՞ր, Սրբազան, հանեցա՞ր ըրածիդ։

— Ա՛, ի՞նչ կայ, ի՞նչ է եղեր։

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, տեսա՞ր ինչ դաս տուին քեզի, մարդոցը բարեւ մը չի տուիր, անոնք քեզի քաղաքավարի բարեւեցին։

— Ա՛, ի՞նչ է եղեր, ատ էր պակաս որ Հայոց Պատրիարքարանին մէջ օտար կրօնաւորին բարեւ պիտի տայի, հա՛։

Ցետոյ որ նոր նախնական հայերէնով մը անդին չէր անցներ, ստացած էր վան։ Զեռքը իր կլոր փորին վրայ ուռ ածելով երբեմն հպարտօրէն կը պանծար թէ «կտուց անապատը Որդի Աստուծոյ իմ լուծեր ես», այսինքն թէ Նարեկին «Որդի Աստուծոյն» քերականօրէն վերլուծած է, ինչ որ գիտութեան բարձրագոյն աստիճանին ժամանակ կը նշանակէր։

Չորրորդ եկեղեցականն էր Բերայի քարոզիչ Ռուբինեան Ամբրոսիոս վարդապետը։ Աչխոյժ երիտասարդ մը էր, խօսելու կարողութեամբ օժտուած. բայց իր անհատական կեանքին մէջ մեծ պակասութիւններ գործելով վարկաբեկ եղաւ։ Ցետոյ, 1879ին կովկաս այցելեց ու 2000 ոսկի հաւաքեց Բաբերդ երկրագործական վարժարան մը հաստատելու նպատակաւ, բայց երբեք չիրագործեց այս ծրագիրը. ուստի հայ ազգին համար ոչնչացաւ։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՌՓԻԱՐԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԻՏԱԼԵԻԹՈՒՐՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԷՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՇԱՀԵԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցունական Բանդալէօն չոգենաւային ընկերութեան «Անատոլու» չոգենաւը անցեալ կիրակի Հոդոսի նաւահանգիստը ժամանած է։ Իտալացիք արտօնած են չոգենաւին որ ճամբորդ հանէ և բեռ առնէ տայ։ Միայն երկու կրետացի իսլամներ արգիլուած են ցամաք ելլելու։ Դարձեալ Իտալացիները չեն թոյլատրեր որ կղզիին ճամբորդ դուրս ելլէ։

*** Հոդոսի մէջ զերի բռնուած սպաներու և պաշտօնատուներու ընտանիքները մասնաւոր պատուիրակութեան մը միջոցաւ Զօր. Ամէլիօի դիմելով, խնդրած են որ արտօնութիւն տայ իրենց անգամ մը տեսնուիլ իբր պատերազմական զերի Իտալիա դրկուելիք իրենց սիրելիներուն հետ։ Զօր. Ամէլիո այս առաջարկը ընդունած ըլլալով, յիշեալները մաւոնաներով չոգենաւերու վրայ ցցեր և կերիներուն հետ տեսնուեր են։

*** Հոդոսի մէջ մաքսատան իտալացի պաշտօնեաները կղզին ներքուստ ապրանքներէն հարիւրին 11 մաքսատուրք կ'առնեն։

*** Օսմ. զօրաց հրամանատար հաւաքապետ Ապտուլլահ պէյ, երբ Հոդոս կը բերուէր, իր հակողութեան պաշտօնեայ եղող իտալացի սպաներէն արտօնութիւն խնդրեց անցում մը իր ընտանիքին մօտ երթալու և անոր վիճակին վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար։ Իտալացիք մերժեցին անոր այս խնդրանքը և սա պատասխանը տուին.— «Թէ՛ քու ընտանիքդ, ինչպէս նաեւ ուրիշ իսլամ և քրիստոնեայ սիրողջ ընտանիքները աղէկ են և ոչ մէկ զէշութիւն չեն տեսած մեզմէ։ Որովհետեւ Իտալացիք Հոդոս եկած են ամէնուն կեանքը, պատիւը և ինչքը պաշտպանելու համար»։

*** Հոդոսի մէջ, Զօր. Ամէլիո ժողովուրդին ուղղեալ շրջաբերականներ կը հրատարակէ ստէպ։ Մայիս 12 թուակիր նոր շրջաբերականով մը ազդարարած է բնակիչներուն իրիկուան ժամը վեցէն ըսկսեալ մինչեւ արշալոյս տուներէնդուրս չելլել, մանաւանդ զինուորներուն զբաղնուած տեղերը երբեք չմօտենալ։ Եւ ցերեկներն ալ, զինուորներու միջեւ պտտիլ ուզողները մասնաւոր արտօնութիւն պիտի առնեն։

*** Իզմիրի «Նէա Զմիռնի» թերթը կը գրէ թէ Իտալացիք Հոդոսի մէջ Ռէժիի վարչութիւնը լուծած են և Իտալիայէն 40,000 քիլօկրամ ծխախոտ բերած են, որոնց վաճառումը յանձնած են Նախորդ Ռէժիի պաշտօնեաներուն։

*** Ինչպէս յայտնի է, Հոդոսի մէջ կարգ մը մասնիներու տեղեկատուութեանց վրայ, Իթթիհատի պատկանող մէկ քանի անձեր ձերբակալուած էին Իտալացւոց կողմէ և գերի տարուած։ Այս անգամ, «Անատոլու» թերթը կը հրատարակէ անունները այս Իթթիհատականներուն, որոնք են.— Ակուսքին պատուիրակ Աթա էֆ., նաւատորմին հանգանակիչ մասնախուսքին նախագահ և Նախագահ դատարանին նախագահ Ճէմիլ պէյ, հեռագրական անօրէն Իրֆան էֆ., մաքսատան տնօրէնը, փաստաբան Մուրատ, Միխալաքի, Անտոն և Սիրուր էֆ.ները, վաճառական Օսմանճըք զատէ Խալիլ էֆ., երկրագործական և Առեւտրական Սենեակի նախագահ Նուրի էֆ., մարգահատարի քարտուղար Էմին էֆ., Պէհճէթ էֆ., առողջապահական քննիչ Սուատ պէյ, վաճառական Ռիֆաթ էֆէնտի և փաստաբան Բեսիմի էֆէնտի։

*** Հոդոսի ցաւալի միջոցին զերի բռնուելով Բաղդրթա տարուած օսմ. զինուոր Ալայիէցի Մահմուտ չավուշ և Էքսերէցի Ռաշիտ Մայիս 1 թուակիր նամակ մը ղրկած են, որով կ'ըսեն թէ Բաղդրթայի մէջ Տրիպոլիսէն, Տէրնէէն և Պենկազիէն բերուած 500ի չափ օսմանցի գերիներ կան։ Կ'ըսեն նաեւ թէ Բաղդրթայի մէջ գտնուած բոլոր գերիները ողջ առողջ են։

*** Սելանիկի թերթերը կը գրեն թէ տեղւոյն Օսմ. դրամատան իտալացի բոլոր պաշտօնեաները պաշտօնանկ եղած են։

*** «Էնտէբանան» թերթը կը գրէ թէ պատերազմէն առաջ Սելանիկի մէջ 3000է աւելի Իտալացիներ կային, բայց հիմա հազիւ մէկ քանի հարիւր հոգի կան, որոնք վտարուելու վրայ են։

*** Պոտրումի մէջ գտնուող աֆորեալներէն Ճէլալ և Իսմայիլ էֆէնտիները ընդհակողութեամբ Իզմիր տարուած են։ Անոնց հետ տարուած են նաեւ շատ մը Պուլկարներ։

*** Վերջերս Իզմիրէն բուսական [illegible]

զինուոր զրկուած էր Սաղբզ դարձեալ։ Այս զինուորներէն երկու հոգի հիւանդանալով, հիւանդանոցը մնացած էին։ Ասոնք մէկ երկու օրուան մէջ առողջանալով, զօրանց կուգան և կը հարցնեն թէ իրենց ընկերները ո՞ւր են։ Երբ կը տեղեկանան որ հարիւրիքին պաշտպանութեան համար Սաղբզ զրկուած են, իրենք ալ կը փափաքին երթալ, բայց հրաման չտրուիր իրենց։ Ասոր վրայ, գաղտնի կը պատրաստեն իրենց զէնքերը և գիւղերանց անյայտ կ'ըլլան։ Զգիտցուիր Նախ ո՛ւր գացած ըլլալնին։ Խնդիրը կը հաղորդուի անոնց սպաներուն, որոնք անմիջապէս քննութեան կը ձեռնարկեն և քանի մը օր կ'անցնին այսպէս։ Ի վերջոյ, Սաղբզի իրենց հրամանատարներէն հասած դրէրէն կը հասկցուի թէ ասոնք Իզմիրէն Զէյմէ անցնելով, հոնկէ իրենց դրաժով մակոյկ մը կը նստին և Սաղբզ անցնելով կը միանան իրենց ընկերներուն։ Այս երկու հայրենասէր զինուորներն են Լուսէմիլցի Մէհմէտ օղլու Մէհէվէտ և Պէրկամացի Մէհմէտ օղլու Իպրահիմ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ ՄԷՋ

Աթէնքէն կը հեռագրուի մայիս 26 թուով.— Աթէնքի գործակալութիւնը հեռեւալը կը տեղեկանայ.—

Մովակալ Բրէզպիթէրօ, իտալական կառավարութեան կողմէ ստացած հրահանգներու հետեւանքով, պատասխանելով Քալիմնոսի Ազգ. Ժողովին կողմէ ներկայացուած հարցումներուն, յայտարարած է թէ գրաւեալ կղզիներու նաւերուն դրօշը իտալական պիտի ըլլայ, Նոյնպէս իտալական թղթադրօշմ պիտի գործածուի։ Դրաւեալ կղզիներու միջեւ փոխանակուած թղթակցութեանց համար դրոշմթուղթի տեղ պիտի փակցուի հասարակութեանցկիրքը(՝։ Բոլոր թուրք ժամանումներէն 100ին 11 մաքս պիտի առնուի։

ԱՐԱԲ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ

Պէնկազիի զինուորական իշխանութիւնները, կ'ըսեն եգիպտական թերթերը, առաջարկած են Պոլսոյ կեդր. կառավարութեան որ Շէֆիաքթի պատուանշանը տրուի, Ֆաթմէթ-իբ-Նաքթէպ անուն արաբ կնոջ մը որ քանի մը ամիսէ ի վեր Պենկազիի օսմ. բանակեցողին մէջ կը գտնուի և մեծ ծառայութիւններ մատուցած է, իբր հիւանդապահուհի, թշնամիին կրակին տակ։ Եւ վերջերս ալ, այն պահուն երբ կը զբաղէր զինուորի մը վէրքը կապելու, ռումբ մը հանդիպեցաւ իրեն և ձախ բազուկը վրայ տարաւ։

ՄԵԾ ՂԵԿԱՒՈՐ ՕԴԱՊԱՐԻԿ ՄԸ

ՊԻՏԻ ԹՄԲԱԿՈՆԷ ՏԱՐՏԱՆԵԼԸ

«Թա Նէա» թերթը կը տեղեկանայ Վիեննայէն թէ, զրոյցի մը նայելով, իտալական կառավարութիւնը զեկաւոր մեծ օդապարիկ մը կը պատրաստէ որով պիտի ռմբակոծէ Տարտանէլը։

«ԹԷՔՍԱՍ»Ի ԽՆԴԻՐԸ

Ամերիկեան դեսպանատան Ա. Թարգման Մր. Ֆօվիլ որ Իզմիր զրկուած էր «Թէքսաս»ի խնդրոյն առթիւ, վերադարձած է, և դեսպանատան մատուցած է իր տեղեկագիրը որ բաւական ընդարձակ է։ Երեկ դեսպանատունը այս խնդրոյն առթիւ հարկ եղած դիմումը կատարեց Բ. Դրան մօտ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Հռովմէն կը հեռագրուի Մայիս 26 թուով.— Տրիպոլսոյ մէջ մեռած զինուորներու ի նպաստ կատարուած հանգանակութիւնները յանգեցան վեց միլիոն ֆր.ի, իսկ օգանաւէնը երկու միլիոնի։ 500,000 ֆրանք ալ հանգանակուեցաւ ի նպաստ Թուրքայէն վտարեալ Իտալացիներու։

ՀՈՌԴՈՍԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

ՊԻՏԻ ՎԵՐՆԱՑ

Բարիզէն կը հեռագրուի Մայիս 26 թուով.— «Բառի Ժուռնալ» կը ծանուցանէ թէ Հոդոս կղզին պաշարումը վարը պիտի վերցուի և կղզին ենթակայ պիտի ըլլայ պատերազմի օրէնքներուն։

Ի՞ՆՉ ԿԸՍՈՒԻ ՀՈՌՄԻ ՄԷՋ

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՄԱՍԻՆ

Բարիզէն կը հեռագրուի Մայիս 26 թուով.— Հռովմէն կը հաղորդուի որ եթէ Թուրքիա մտադրութիւն յայտնէ Տարտանէլը երկրորդ անգամ գոցելու, տէրութիւնք թող չպիտի տան։ Եւ առ այս չեզոք տէրութեանց կողմէ այս իմաստով ծանուցագիր մը պիտի տրուի Բ. Դրան։

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՏԱՐՄԱՆ ԴԷՄ

Իտալիա բողոքի ծանուցագիր մը կը պատրաստէ Իտալացիներուն Թուրքիայէն վտարման դէմ։

ՆԵԼՈՒՑՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ «ՆՈՎՈՅԷ ՎՐԷՄԻԱ»

«Նովոյէ Վրէմիա»ի Պուրկազի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթին.— Այն պահուն երբ Բարիզի օսմ. դեսպանը Բ. Դրան կը տեղեկացնէր Իտալիոյ դիտումները՝ Արշիպեղագոսի կղզիները գրաւելու մասին, Պոլսոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ հաստատապէս համոզուեցան թէ՝ Ռուսիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյութիւն ունէր. հետզհետէ կը հաստատուին նաև այն լուրերը թէ՝ նեղուցներէն անցնելիք շոգենաւերուն առջեւ հին շոգենաւ մը ընկղմեր է, «Սամսոն» շոգենաւն ու Թորփիլներու յատակագիծը կորսուէր են և շատ մը ակնարկներ իրենց տեղերէն հեռացեր ու բաց ծովուն մէջ գացեր են։

ԳԱԼԻՄՆՈՍԻ ԻՏԱԼԱՑԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

«Բրոօտոս» կ'իմանայ թէ՝ Գալիմնոս կղզիի ծերերու ժողովը, հպատակելով Իտալիոյ պաշտպանութեան հրամանին, Ադիմիրիկ անուն անձը, կառավարիչ կարգեր են։ Կղզիին անգորրութիւնն ու կարգը պահպանելու համար տեղացիներէն քանի չափ երիտասարդներէ ոստիկանական գունդ մը կազմուեր է։ Մերերու ժողովին համար պաշտօնական նոր կնիք մը շինուեր է իտալերէն և յունարէն լեզուներով։

ԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԱՌՋԵՒ

Սելանիկի «Բրավօ» թերթը կը գրէ.— «Աւստրիական երկու զրահաւորներ, այս միջոցիս Սելանիկի ջուրերուն մէջ կը դեգերին, իտալական նաւատորմին կողմէ Սելանիկը ռմբակոծուելու հաւանականութեան առջեւ պատրաստ գտնուելու համար։»

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒԻՑ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԻՏԱԼԱՑԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ

Ելեմտական Նախարարը յատուկ պաշտօնագրով մը դիմում ըներ է Հանր. Պարտուց Վարչութեան անօրէնութեան և խնդրեր է որ պատերազմի միջոցին ի վեր, նոյն վարչութեան Իտալացի պատուիրակ Մ. Մարքի Թէօդոլիի և ուրիշ կարգ մը պաշտօնեաներու ամսականները վերջնականապէս կտրուին և ոչ թէ՝ անոնք անտահման արձակուրդի մէջ նկատուին, ինչպէս կը նկատուէին մինչև այսօր, կբսէ «Նէա Թէլ»։

ԵԹԷ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ...

«Թան» արձագանգ կ'ըլլայ հետեւեալ լուրին.—

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաստատուի որ եթէ Իտալացիները գրաւեն Սաղբզը, Իզմիրի նաւահանգիստը ականներով պիտի գոցուի։ Լէմնոսի և Միտիլիի զրաւման պարագային ալ պիտի գոցուի նորէն Տարանէլը։

ՄԱԼԹԱՅԻ ԱՆԴԻ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ ԻՆՉՈՒ Ի ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍ ՉԳՆԱՑ

«Ժիլօն Թիւրք» կ'իմանայ թէ Անգլիական կառավարութիւնը եւս կեցեր է Մալթայի իր նաւատորմիղը Արշիպեղագոսի ջուրերը զրկելէ, քանի որ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը՝ պատասխանելով տրուած ծանուցագրի մը իտաստագեր է չմտակոծել Իզմիրը և Արշիպեղագոսի միւս կղզիները չի գրաւել։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Գոնիրէի «Պուրս Էմիբսիէ»ի մէջ կը կարդանք.—

Գոնիրէ բնակող Անգլիացի մը, Սըթուարթ Սմիւրնա, Իտալական կը նրքը ընդունելով Օսման էլ Մէհտի անունը առած էր։ Այս անգլիացին որ բանակի նախկին սպայ մըն է, անցագիր մը ձեռք բերած էր Գոնիրէի հիւպատոսական իշխանութիւններէն և մտած Պէնկազի ու մասնակցած Թրքօ-Արաբ բանակին։ Ամսոյս 14ին, Ռիմէքրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ յիշեալը՝ որ Տէրնայի մէջ «Տէյլի քրոնիքլ»ի թղթակիցն էր, սպաննուած է։

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Իտալացիներու վտարման մասին նախարարաց խորհրդոյ տեսած որոշման մէջ ոչ մէկ պայմանաժամ որոշուած էր ընդունելու համար հպատակութիւնին փոխող իտալացիներու խնդրանքները։ Արտաքին գոր ց նախարարութեան պատկանեալ դիւանը այս մտօք հարցում ըրած ըլլալով, նախարարաց խորհուրդը առջի օր զբաղեցաւ նաև այս խնդրով և նկատեցով որ կառավարութեան վերջին որոշումը շատ բացայայտ է, հարկ չտեսաւ նոր որոշում մը տալու։

Ուրիշ բառով, տրուած պայմանաժամը 15 օր է միայն։ Արդէն Պոլսոյ կուսակալութեան պաշտօնական շրջաբերականն ալ կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքս գտնուող իտալահպատակները պարտաւոր են 15 օրէն մեկնիլ օսմ. հողէն։ Բացառութիւն կը կազմեն կրօնաւորները, կրօնաւորուհիները, այրիները և գործաւորները ինչպէս նաև օսմ. հպատակութիւնը ընդունող իտալացիները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՌՈՒՍԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պուքրէշէն կը հեռագրուի թէ կիրակի օր ժամը 8ին երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուած է գրեթէ բովանդակ Ռումանիոյ մէջ։ Ցաւալին լուր կը բերի թէ ցնցումը շատ զօրաւոր եղեր է։ Լուսեր են նաեւ ստորերկրեայ տարածներ։ Ժողովուրդը սարսափահար փախեր է տուներէն։ Իրիկուան ժամը 10ին երկրորդ ցնցում մը պատահած է, բայց նուազ ուժգին։ Ժողովուրդը բացօթեայ կը բնակի, վախնալով տունները դառնալ։

ԽՈՎՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒԻ ՄԷՋ

Բարիզէն հետեւեալը կը հեռագրուի.— Ֆէսէն կիրակի օրուան թիւով կը ծանուցուի.— «Թշնամի ոյժեր միահաղոյն յարձակում գործեցին քաղաքին երեք կէտերուն դէմ, հիւսիսային եզերքին վրայ, արեւելեան կողմէն՝ Թօսէրի ամրոցակին վրայ, և դէպի հարաւ երկու քիլոմէտր հեռու, Տար—Պէն—Ամարի վրայ։ Խումբերէն մէկը քաղաք մտնելու համար փորձեց բռնի անցնի Թօսէրիլ պատին վրայէն, որ պաշտպանուած է քաղաքապահներու կողմէ։ Այն կէտին վրայ հրացանաձգութիւնը շատ բուռն եղաւ։ Արձակաղէշներու խումբ մը ոյժ տուաւ քաղաքապահներուն, և այն ատեն իր սաստկութիւնը կորսնցուց թշնամիին կրակը։ Հիւսիսային եզերքէն կէս գիշերին պատասխանուեցաւ հրացանաձգութեան մը՝ թնդանօթի մէկ քանի հարուածներով։ Տար—Պէն—Ամարի մէջ հրամատար Ֆիլէր վարեց յարձակողներուն դէմ հրացանով և թնդանօթով եղած կրակը։ Առտուան ժամը 3ին հրացանաձգութիւնը այն կողմը կորսնցուց սաստկութիւնը, 4 ժամ տեւելէն ետքը։ Արեւածագին մօտ թշնամին փախաւ, բայց հանդարտութիւնը կարճ տեւեց։ Այս պահուս, առտուան ժամը 6ին, բուռն հրացանաձգութիւն և թշնամի օթեակաձգութիւն կը շարունակուին ժամը 4էն ի վեր։ Օտար Լեգէոնէն գումարտակ մը զրկուեցաւ Պապ Էտէմ, յարձակողները պարարելու համար, դի անոնց մէկ փոքր մասը յաջողեր է քաղաք մտնել։ Առանձին կէտերու վրայ կրակ կ'ըլլայ։ Ֆրանսացիներէն մէկ քանի զինուոր վիրաւորուեցան։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ներքին և արտաքին բոլոր քաղաքական խնդիրները կիրակի օր խորհրդակցութեան նիւթ եղան Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ Վարչապետ Սայիտ փաշայի նախագահութեան տակ։

Աւելի պէյ, արտաքին գործոց նախարարը բացատրութիւններ տուաւ իր ընկերներուն այն զրոյցին մասին որ մէկ քանի օրէ ի վեր շրջան կ'ընէ և որու համաձայն խուսափուրք պատերազմին լուծումը պիտի յանձնուի վեհաժողովի մը։ Ասիմ պէյ յայտարարեց թէ ցարդ ոչ մէկ պաշտօնական տեղեկութիւն ստացած է այս մասին, ոչ ալ օտար երկիրներու մէջ գտնուող օսմ. դեսպանները իրեն ոչ է բան տեղեկացած են այս մասին։ Սակայն և այնպէս նախարարները իրենց տեսակէտները պարզեցին վեհաժողովի մը գումարման հաւանականութեան վրայ։

«Իգթիհատ» կը կարծէ սակայն Բ. Դրան գաղտնի մտածումներուն թարգմանը հանդիսացած ըլլալ, — այն պարագային երբ իսկապէս խնդիր ըլլայ գումարել վեհաժողովը, յայտարարելով.— «Օսմ. կառավարութիւնը սկզբունքով հակառակ չէ վեհաժողովի մը գաղափարին։ Բ. Դուռը պիտի հաւանի տա այդ մասնաւոր պայմանով մը։ Այն է թէ՝ նախապէս պէտք է սահմանուին այն խնդիրները որոնք պիտի ծեծուին այս վեհաժողովին մէջ։ Այս վեհաժողովը պէտք է ունենայ սահմանափակ ծրագիր մը և պէտք է զբաղի մի միայն Տրիպոլսոյ խնդրին լուծումովը»։ Իսկ «Թանին» իր երկիւղան թիւով, կը յայտնէ թէ Թուրքիա իր շահերուն տեսակէտով շատ բան չկրնար յուսալ անկէ։ Նախ և առաջ, կ'ըսէ «Իգթիհատ»ին պէս, պէտք է պատրաստել ծրագիրը։ «Դիւանագէտները, կ'ըսէ ան, չպիտի նստին կանաչ սեղանի մը չուրջը առանց կանխապէս գիտնալու թէ ի՞նչ պիտի վճռեն։ Որովհետեւ առանց ծրագրի վեհաժողով մը աւելի վնասակար կ'ըլլայ քան օգտակար, և օսմ. կառավարութիւնը չպիտի կրնայ հաւանիլ ատոր»։ Ու կ'աւելցնէ.— «Եթէ տէրութիւնները այս վեհաժողովը կը գումարեն վերջ մը տալու համար պատերազմին, կարելի է վստահ ըլլալ թէ վեհին ալ կանխապէս պատրաստուած պիտի ըլլայ։ Եւ յետոյ, ո՛չ Բ. Դուռը և ոչ Իտալիա չպիտի կըրնան մասնակցիլ այդ վեհաժողովին առանց կատարեալ գիտակցութիւնը ունենալու անոր։ Ուրեմն, եթէ վեհաժողովի մը վրայ խօսուի, պէտք է նախ և առաջ որոշել անոր հանգամանքը։ Իսկ գալով մեր մասնակցելու պայմանին, եթէ այդ ծրագրին մասն կը կազմէ Տրիպոլսոյ Իտալիոյ թողուիլը, անկարելի է որ Թուրքիա մասնակցիլ։ Հակառակ օտար դիւանագէտներու մասին մեր ունեցած յարգանքին, պէտք է ըսենք թէ շատ մեծ չէ անոնց մասին մեր ունեցած վստահութիւնը։ Մեզի համար աւելի լաւ է Լաֆէի դիմել, քան վեհաժողովի»։

Նախարարաց Խորհուրդը յետոյ զբաղեցաւ Թուրքեւռուս յարաբերութեանց խնդրով։ Ասիմ պէյ հաղորդեց իր պաշտօնակիցներուն Բեռերպուրգի դեսպան Թուրխան փաշայի մէկ հեռագիրը, որով տեղեկութիւն կը տուէր դեսպանին Մ. Սասոնօֆի հետ ունեցած տեսակցութեան վրայ։ Թուրխան փաշայի տուած մանրամասնութիւնները կը ցուցնեն ամէն տարակոյս, որով երկու երկիրներու յարաբերութիւններուն բարւոք վիճակի մէջ գտնուիլը այլեւս իրողութիւն է։ Ռուս կառավարութիւնը կասեցուցած է արդէն զօրահամախմբումը։ Միւս կողմէ, Մ. Սասոնօֆ հաստատած է Թուրխան փաշային թէ ոչ մէկ բարեփոխում պիտի ըլլայ Կրէտէի «սթաթուքօ»ին մէջ և թէ Սուլթանին գերիշխանութիւնը պիտի պահպանուի։

Աւելցուցած է թէ այն պարագային երբ իտալացի երեսփոխանները ջանան հակառակ ամէն արգելքի Ցունաստանի խորհրդարանը մտնել և խռովել կղզիին անդորրութիւնը, Ռուսիա համաձայն Ֆրանսայի և Անգլիոյ հետ, հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ։

Ասիմ պէյ յետոյ հաղորդեց իր ընկերներուն այն հեռագրական տեղեկութիւնները զորս տուած էին օսմ. դեսպանները ի մասին այն բանակցութեանց որոնք տեղի ունեցան տէրութեանց միջեւ, իտալեւթուրք պատերազմին նոր երեւոյթին առթիւ։

Ցետոյ Խորհուրդը զբաղեցաւ ներքին խնդիրներով։ Թալէաթ պէյ ներկայացուց ժողովին Ալպանիայէն հասած վերջին հեռագրերը որոնց մասին խորհրդակցութիւն կատարեցին նախարարները և հարկ եղաւ նոր հրահանգներ տալ Գիսօվայի կուսակալին։

Ի վերջոյ, խորհրդակցութեան նիւթ եղան պաշտօնատուններու կողմէ պատրաստուած կարգ մը օրինագծեր։ Որոշուեցաւ թէ՝ Թիւթթիւն, անչարժ կալուածներու տուրքերու օրինագիծը մէկ քանի թեթեւ բարեփոխումներով ներկայացնել Խորհրդարանին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ինչպէս յայտնի է, այս վերջերս, կարգ մը թերթեր Ռուսիոյ վերագրեցին թշնամական մտադրութիւններ հանդէպ իր գերբացին եղող Թուրքիոյ, Կովկասի զինուորական շարժումները, մէկ քանի մարտանաւերու Սեւ ծովի մէջ ներկայութիւնը ապացոյց համարելով այս մտադրութեանց։ Հակառակ Բեռերպուրգի կառավարութեան տուած հաւաստիքներուն վրայ թէ Ռուսիա խաղաղասէր զգացումներ ունի, շատեր կը պնդէին տակաւին թէ կացութիւնը սպառնալից է։ Արդ, բոլոր այս յուսահատ զրոյցներուն ունայնութիւնը ապացուցանող իրողութիւն մը կայ մէջտեղ, որ է Բ. Դրան և Ռուսիոյ միջեւ ամենակատարեալ համաձայնութիւնը ի մասին երկար ատենէ ի վեր անկախ մնացած խնդրի մը, որպիսին է Թուրքաւռուս սահմանագլուխը, կարգադրութեան։

Մանուցած էինք արդէն թէ խաղ յանձնաժողով մը որ կը գումարուէր Բ. Դրան մէջ, հաստատած էր այս խնդրոյն կարգադ

Կուսակալը այս ցուցարարներուն պարագլուխները զատելով և զանոնք չղթայի տակ առնելով թէև պահ մը կասեցնել տուած է ցոյցը և սակայն, անոր մեկնելէն վերջ, կրկին ցոյց լրած են բանտարկեալները և ինդրած են որ կամ չղթայի տակ առնուածները ազատ մնան իրենց պէս, և կամ իրենք ալ չղթայի տակ առնուին։

Կուսակալը հրամայեր է որ ապստամբներուն դէմ զէնք գործածուի, որուն վրայ ցոյցը վերջ դտեր է։

ՎԵՐՋ ԶԷՔԻ ՊԷՏԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՆԱԶԸՄ ԵՒ ԶԵՐԲԷՋ ԱՀՄԷՏ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄԸ 15 ՏԱՐԻ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս գրած էինք, կիրակի օր Եղեռնադատ ատեանը իր վճիռը արձակեց Զէքի պէյի սպաննիչներուն մասին։ Դատարանի նախագահը կարդացնել տուաւ վճռագիրը, որ ահաւասիկ.—

«Ինդրին պատժական մասը խորհրդակցութեան դրուեցաւ։ Թէև պատժական օրէնքին փոփոխութիւնները ոճրին գործուած թուականէն ետքը կատարուած են, սակայն նկատելով որ բարեփոխեալ պատժօրէնքին 181րդ յօդուածը այս մասին մեկնացուցիչ պարագայ մը կը կազմէ, ուստի կարելի է անոր տրամադրութեան ենթարկել իր հրատարակութեան թուականէն առաջ գործուած ոճիրներն ալ։ Ոճրագործներէն Մուսթաֆա Նազըմի և Ահմէտի արարքները այս յօդուածին տրամադրութեան տակ կ'իյնան։ Թէև ընդհանուր դատախազին կողմէ առարկուեցաւ որ յիշեալները կրկնապէս ոճրագործներ են, սակայն Նազըմ սպանութեան նպատակով զէնք նեցած ըլլալուն համար 3 տարի թիապարտութեան և Ահմէտն ալ գողութեան համար մէկ տարի բանտարկութեան և յարդանոց մը այրած ըլլալուն համար 3 տարի թիապարտութեան դատապարտուած են։ Հին պատժական օրէնքով, որպէս զի մէկը ոճիրը կրկնող համարուի (մէյքերը), պէտք է որ միևնոյն ոճիրը երկու անգամ գործած ըլլայ։ Մինչդեռ բարեփոխուած օրէնքին 8րդ յօդուածը, (որուն տրամադրութեամբ մէկը կրկնող կ'ըլլայ եթէ իր գործած ոճիրները իրարմէ տարբեր ալ ըլլան, սատկացուցիչ է, ուստի չի կրնար գործադրուիլիր հրատարակութեան թուականէն առաջ գործուող ոճիրի մը համար։ այս պատճառով մերժուեցաւ ընդհանուր դատախազին այն պահանջը թէ ոճիրի կրկնում կայ, որով միաձայնութեամբ որոշուեցաւ որ յիշեալ ոճրագործները դատուին բարեփոխուած օրէնքին յիշեալ յօդուածին համաձայն և նկատի առնելով ոճրին ձևն ու ինքնութիւնը, 15ական տարի թիապարտութեան դրուին և գատական ծախքերն ալ իրենցմէ գանձուին։»

*** Ընդդիմադիր օսկան «Իֆհամ» այս առթիւ կ'ըսէ իր երեկի թուով թէ այս խնդրոյն մէջ 181րդ յօդուածը չէր որ պէտք էր գործադրուեր, այլ 45րդ յօդուածը որ մահուան կը դատապարտէ այս ոճրագործները։ «Իֆհամ» կը յուսայ որ վճռաբեկ ատեանը այս վճիռը պիտի բեկանէ։ Իսկ միւս թուրք թերթերը ո՛և է կարծիք չեն յայտներ։

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՏՐՈՍ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ ՍԱՐԱՏԷՆՍԷՒ ԴԱՏԱԳԱՐՏՈՒԱԾ ՎԵՑ ԱՄԻՍ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

Երէկ, Պատժական դատարանը իր վճիռը արձակեց Խարիճիէի և Բ. Դրան վաւերաթուղթերու զողութեան խնդրոյն առթիւ ձերբակալուածներուն մասին։ Պետրոս էֆ. Պէրպէրեան և Սարաֆէնսէի յանցագործ ճանչցուելով մեծամասնութեամբ, դատապարտուեցան վեց ամսուան բանտարկութեան։

Վարչապետութեան յարակից գործին համար ալ ամբաստանուած Սայիտ պէյ և Տօքթ. Զալիքի անպարտ արձակուեցան, նմանապէս խմբագիր Քարտի էֆ.։ Դալով Պ. Դէորդ Հիրմիզին, ան ալ անպարտ արձակուեցաւ։

ԹՈՒՐՔՈԳԱՐԱՏԱՂ ՄԻՋԱԴԻՊԸ.— Զէյթէնէէն հետեւեալը կը հեռագրուի.— Մաշոյ գիւանը կը հաղորդէ հետեւեալը.— «Թուրքեւմոնթէնէկրեան խառն յանձնաժողովը որ սահմանագլուխ գացեր էր, ստուգելու համար Վէլիքայի մօտ Թէրբէպլինեաք լերան վրայ տեղի ունեցած վերջին դէպքին պատճառը, բրօդոքոլով մը հաստատեց թէ Թուրքերը Սէլէոնցիներուն կողմէ առանց պատճառ արուած ըլլալու կրակ բացեր են Մոնթէնէկրեան հողի վրայ գտնուող Թէգրէպլինեաքի Մոնթէնէկրեան պահականոցին վրայ։ Յանձնաժողովին կողմէ առ այս պատրաստուած տեղեկագիրէն մէյմէկ պատճէն դրկուեցաւ երկու կառավարութեանց։ Այն պահուն որ յանձնաժողովը քննութիւն կը կատարէր։ Թուրքերը հրացան արձակեցին Մոնթէնէկրեան հողի վրայ իր հօսը պահպանող հոլիի մը վրայ և սիկա աւելցուց դրգռութիւնը։»

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԶՄԱԿՈՐՁԵՐԸ.— Պետրոս օտար զինուորական կցորդները ԱԲՇՆԷՆ հասած են նիրկայ ըլլալու համար Յունաստանի մեծ ռազմափորձերուն։

ՔԱՌԱՄՆԱՄԵԱՑ ՍԱԹԻՒ ՄԸ.— Կիրակի օր Խարամպօս Պէրպէրիս անուն քառասնամեայ անձ մը յայտնած էր քիչ յետոյ հաստատած Հաթուզ փողոցը տասնվեց 11 47 տարեկան երկու աղջնակներ որոնք աղբիւրէն ջուր առնել կ'երթային, զանոնք բռնաբարելու համար։ Աղջնակներուն հասնած աղաղակներուն վրայ, դրացիները հասան և ձերբակալեցին այս ոճրագործը և լաւ տփոց մը քաշելէ վերջ զայն յանձնեցին ոստիկանութեան։

ՊԱՐԿԻ ՄԷՋ ԴԻԱԿ ՄԸ.— Իսկիւտարի կառավարիչը հաղորդած էր թէ Բէնտիկի մէկ բանջարանոցին դրան առջև պարկ մը գտնուած էր մէջը դիակով։ Կատարուած քննութեամբ մը հաստատուած է թէ դիակը կը պատկանի Երեսունևվեց տարեկան իսլամի մը, միջին հասակով, և սև պեխերով։ Գրպանէն գտնուած է պարսպ թղթապանակ մը, սև համրիչ մը և աջ ձեռքին պզտիկ մասին վրայ անցուած կարմիր քարով մատանի մը, ինչպէս նաև դանակ մը։ Պարկին մէջ հոմանոց մըն ալ կար։ Վիզը կապուած էր չուանով մը և ոտքերն ալ կապուած էին իրարու։ Դիակին վիճակէն յայտնի էր թէ այս ոճիրը գործուած էր շաբաթէ մը ի վեր։ Դեռ ստուգուած չէ թէ ո՞վ է այս իսլամը։ Քննութիւնը կը շարունակուի։ Դարթալի գայմագամութիւնը իր կարգին ձեռնարկներ կ'ընէ ոճրագործները գտնելու համար։

*** Գարթալի գայմագամը, կ'ըսէ «Իքթիհամ» կիրակի օր ծանուցած է հեռագրաւ Պոլսոյ ընդհ. դատախազին թէ դիակը Գարթալի մէջ սրճագործ Հագգը էֆէնտի անուն անձի մը դիակն է, և հաստատած է թէ սպաննիչներն են ալպանացի Իլիա, որ Բէնտիկի մէջ մահապէտի է և Սիւլէյման, որ հոն Սիմէոնաքիին քէօչկին պահապանն է։ Ոճիրը գործուած է գողութեան պատճառաւ։

ՊՕՄՊԱՅԻ ՊԱՅԹՈՒՄ.—Կիրակի ցերեկ Բերա, Մաճառ, Թէքէնէճի փողոց ընակող երկաթագործ Նիկողոս աղա իր դիմացի դրացիին մնտուկի մը մէջ դրուած կարգ մը երկաթեղէններ և գործիքներ կը գտնէ, որոնք նոյն տանը մէջ բնակող և այժմ հանգուցեալ երկաթագործի մը կը պատկանէին։ Տուն բերելով այդ մնտուկը տանը պարտէզին մէջ կը սկսի մի առ մի գտնել իր երկու փոքր տղաքներուն հետ 12-13 տարեկան իւրաքանչիւրը։ Մէջէն տարակ փոքր ժանդոտած բան մը կ'ելլէ, և տղան կարծելով թէ երկաթի կտոր մըն է, մէկ կողմ կը նետէ, հաղիւ թէ գետին իկնած էր, երբ ահաւելի պայթիւն մը առաջ կուգայ։ Ակռեղ մարդը և տղաքը սարսափահար կը մնան։ Պայթումին ձայնէն անմիջապէս ոստիկանութիւնը դէպքին վայրը փութալով քննութիւն կը կատարէ և սընտուկին մէջ նոյն ձևով երկու պօմպա ևս կը գտնէ։ Երկաթագործը հարցաքննուելով իր անմեղութիւնը կ'հաստատուի ու ազատ կ'արձակուի, իսկ վաճառող յոյն Նիքօլի կը ձերբակալուի։ Պայթումին հետեւանքով երկաթագործը թեթեւ այրուցքներ կրնտանայ, իսկ իր երկու փոքր զաւակները իրենց մարմնոյն այլ և այլ տեղերէն ծանրապէս կը վիրաւորուին, դէմքերնին կ'այրի, և անմիջապէս թաղապետական հիւանդանոցը կը փոխադրուին։ Պայթումին սաստկութենէն չրջակայ բոլոր տուներուն ապակիները կոտրեցան և ամբողջ Պէրիտիէ զրդրացս կ'բուսի թէ այդ մնտուկին տէրը ջրոտներ բանալու համար կը գործածէ եղեր նոյն պօմպաները։ Արկածին վայրը փութացին նաև Բերայի կառավարիչը, Ընդհ. դատախազը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆՆ ՈՒ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ կիրակի օր պարահանդէս մը տուին որուն ներկայ գտնուեցան պաշտօնական երեւելի անձնաւորութիւններ, դիւանագիտական և մարմնոյ ներկայացուցիչներ։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ Նախարար Հաճի Ասիլ պէյ վաղը Պոլիս կ'դասուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ Նախարար Ասքմ պէյ այս հինգշաբթի օր իւպաթիւ գերման նախորդ դեսպանին հացկերոյթ մը պիտի տայ։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ նախկին վերատեսուչ Զէքի փաշա որ Հոդոս աքսորուած էր, Բիրէա փախեր է օգտուելով վերջին դէպքերէն։

ՄՈՒՏՈՒԼԻ Նախկին կուսակալ և պետական խորհրդոյ նախկին անդամ Մէհմէտ Սալիհ փաշա կիրակի օր մեռած է Եապճրգի մէջ։

ՄԻՎԱՆԶԱՏԷ Բիթաթ պէյ իր «Սէրպէսթի»ն պիտի վերհրատարակէ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ որ իր տիկնոջ և աղջկան հետ Մուսանիա դացած էր, կիրակի իրիկուն վերադարձաւ։ Պրուսա գտնուած միջոցին փոխադարձ այցելութիւն տուած է կուսակալին։

ՎՍԱՐՈՒԱԾ ԼՐԱԳԻՐՈՒՆԵՐ.— Կառավարութիւնը որոշեց օսմ. հողէն վտարել Իզմիրի մէջ հրատարակուող «Արմենի»ի արտօնատէրը հեղինակատակ Սիզաթին և «Եէսխա» թերթի մասնէն Սթամատիասը որոնք խռովայոյզ հրատարակութիւններ կ'ընէին։

ԽՏԻՎԸ ճամբայ եկած է Պոլիս գալու համար։ Նախ պիտի մեկնի Տօլման (Անատոլու) ուր ընդարձակ հողեր ունի։

ԲՍԱՆԱՄԵԱՑ ԹՐԹՈՒՀԻ ՄԸ Սատըգ հանըմ որ առնէ մը ի վեր լքուած էր իր ամուսինէն, առջի օր Էսկի-Ակի փաշայի իր տան մէջ մեռամոգոտութենէն անձնասպանութիւն փորձեց տարբանակի հարուած մը տալո վ ինքզինքին։ Անմիջապէս դերման հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։ Կեանքը վտանգի մէջ է։

ՓԱՆՁՈՂ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.—Օրինական հետապնդում պիտի կատարուի պուլկարահպատակ Բօքօֆ անուն անձի մասին, որ ինչպէս հաստատուած է, օսմանցի զինուորները կը դրդէ եղեր, որպէս զի լքեն բանակը։

ԹԵՐԹԻ ԴԱՌԱՐՈՒՄ.—Կառավարութիւնը դադարման դատապարտեց մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուող «Վաղիքէ» անուն շաբաթաթերթը, որ առանց ըստ Տպագրական Օրէնքի նախապէս տեղեկութիւն տալու, օրաթերթի վերածուած էր։

ԿԱՐՆՈՅ «Ճառաջ»ին մէջ կը կարդանք.— Քաղաքիս ամրութիւններու և մարանոցներու հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ապրիլ 28ին պատրաստուած փարօլան չգիտցող անձերը թէ քաղաքի շրջանին մէջ և թէ քաղաքէն դուրս գտնուած ամրոցներուն չպիտի կրնան մօտենալ։ Քաղաքի դռներէն և ազատ ճամբաներէն ամէն մարդ իրաւունք ունի անցնելու։ Միայն երբ պահակ զինուորը հրեք անգամ «Կեցի՛ր» հրամայէ՝ պիտի կենայ և ծանօթ փարօլան պիտի արտասանէ, հակառակ պարագային գնդակահար պիտի ըլլայ։ Պահակ զինուորը փարօլան չգիտցող մարդուն կամ ճամբայ կը ցուցնէ և կամ յինապետին կը յանձնէ զայն։ Երկու պարագային ալ անցորդը զինուորի հրամանին անսալու պարտաւոր է։ Այս առթիւ նոյն հրամանատարութիւնը դիտել կուտայ թէ ազգին դրամով գնուած փամփուշտները ազգին վրայ գործածելու նըպատակ չունի, այլ միայն ժողովուրդը պարտաւոր է հնազանդիլ օրէնքին։ Ոստիկանութիւնը դիմում ըրած է նոյն հրամանատարութեան և խնդրած է որ այդ հրամանին գործադրութիւնը 15 օր յետաձգուի, որպէս զի ժողովուրդին ծանուցանեն։ Ինդրած է նաև որ ծանօթ փարօլան յայտարարուի չուտով։

*** Հասան-Գալէի ճամբուն վրայ Նէպի խանէն Նէպի և ուրիշ գիւղեր տանող ճամբաներուն մէջ գտնուող զինուորական ուղիէն երթեւեկը արգիլուած է։ Եղանակներու բերումով երբ ժողովուրդն անկէ անցնելու պարտաւորուի, յատուկ հրամանով թոյլատուութիւն պիտի ըլլայ, պայմանով որ թէ անցորդ և թէ սայլապան կամ ձիապան իրենց փոխադրած մարդուն նուագս թէսքերէսին իրենց հետ ունենան և պահակ զինուորին ցոյց տան։

ԿԱՐԻԱԼ Դ. ԷՖԷՆ մէջ, Զպուլքի զբօսարանին ծանուցումը։

ԱՋԳԱՅԻՆ

ԽՈՒԺԴՈՒԺ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑ ՄԸ ՄՈՐԹՈՒԱԾ

Պայազիտէն երեկ Ազգ. Պատրիարքարան հասաւ Մայիս 13 թուակիր հետեւեալ հեռագիրը.—

«Գալանեեան անուն Հայը, 70 տարեկան, խուժդուժօրէն մորթեցին իր արտին մէջ։ Թէև առայժմ ոճրագործը անյայտ կը մնայ, բայց դեռ շաբաթ մը առաջ աստիճանի բարձրացում ունեցող հարիւրապետը եթէ ուզէ կրնայ այդ վայրագ ոճրին հեղինակը երևան հանել։ Կը կարծուի թէ՝ անոր դրդումովը տեղի ունեցած է այս ոճիրը։ Ժողովուրդը յուզուած է. կացութիւնը խիստ տագնապալից է. կառավարիչին դիմում ըրինք թէև, բայց ո և է արդիւնք չի կրցին ձեռք բերել։ Կը խնդրուի փութով կարգադրութիւն մը ընել։»

28—45 ՏԱՐԵԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՈՅՆԵՐԸ ԵՒ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, ատենէ մը ի վեր մինչեւ 45 տարեկանները զինուոր առնելու մասին Զինուորագրութեան օրէնքին մէջ մէջ դրուած յօդուածը կը զբաղեցնէ բոլոր Պատրիարքարանները։ Այդ յօդուածին տրամադրութեամբ ոչ-իսլամներէն անոնք որ 28 - 45 տարիքին մէջ կը գտնուին իրենց իսլամ տարեկիցներուն հետ զէնքի տակ պիտի կոչուին. հակառակ անոր որ անոնք իրենց զինուորական տուրքը վճարած են և կառավարութիւնը տակէ առաջ նկատի ունենալով այս պարագան, ջնջած էր ատոնց զինուորագրութիւնը և օրէնքն ալ ըստ այնմ պատրաստած։ Սակայն չես գիտեր ինչպէս զինուորագրութեան օրէնքը Խորհրդարանի զինուորական Ցանձնաժողովին մէջ քննուած միջոցին, այս նոր յօդուածը աւելցուեցաւ և որ հակառակ հայ երեսփոխաններէն՝ Համբարձում Պոյաճեան և Դեղամ Տ. Կարապետեան էֆ.ներու բողոքին, Երեսփ. ժողովը երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց զայն և դրկեց Մերակոյսին վերջնական քննութենէ մը անցնելու և կայսերական իրատէի ենթարկելէ յետոյ գործադրութեան դնելու համար։ Եւ սակայն հաղիւ այս յօդուածը սկսած էր քննուիլ Խորհրդարանին մէջ, ահա ամէն կողմէ Պատրիարքարան սկսան հասնիլ բողոքներ. Խորհրդարանին այդ որոշումը տեսակ մը խոցեցումն էր քրիստոնեայ այն դասերուն որ ընդհանրապէս իրեն նեցուկ կարգին որ ընդհանրապէս իրեն նեցուկ ունի 28-45 տարեկան անձեր, հայր, եղբայր կամ ամուսին Ազգ. Վարչութիւնն ու Պատրիարքարանը նկատի առնելով այս բողոքները նախ ընդարձակ թաղթի մը պատրաստելով անոր մէկ օրինակը կառավարութեան և միւս օրինակն ալ Մերակոյսին ներկայացուցին, որուն մէջ թըւած էին այն բոլոր անպատեհութիւնները որոնք պիտի ծագէին այդ յօդուածին գործադրութեան դրուած պարագային։

Շաբաթ օր Ս. Պատրիարքը, ընդհանրութեամբ գործակատարին պատերազմական նախարարութեան պաշտօնատունը երթալով, այցելութիւն տուաւ Մահմուտ Շեվքէթ փաշային և խնդրեց որ օրինադիմը Մերակոյսին առջև վիճարկուած միջոցին ջնջել տան այդ յօդուածը, քանի որ այդ կարգի անձերու զինուորագրութենէն անպատեհութիւններ պիտի ծագին։ Շեվքէթ փաշա մասամբ համամիտ գտնուեցաւ Ս. Պատրիարքին և սակայն յայտնելով թէ՝ ինք առանձին ո և է բան չի կրնար ընել, խոստացաւ իր դիմումը ընկերներուն ալ յայտնել և նախարարաց Խորհրդոյ մէջ նիստին մէջ խորհրդակցութեան դնել այդ հարցը։ Ն. Սրբազնութիւնը որ նոյն օրը ուղած էր այցելել նաեւ ներքին գործերու փոխ-նախարար Թալէաթ պէյի, իր պաշտօնատունը չի գտնելով զայն, երեկ դարձեալ գնաց Բ. Դուռ։ Թալէաթ պէյ Խորհրդարան մեկնած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը գնաց Սալը Բազար։ Այդ միջոցին, Մահմուտ Շեվքէթ փաշա և Թալէաթ պէյ Մերակոյսի զինուորական յանձնաժողովին մէջն էին, ուր հրաւիրուած էին, բացատրութիւններ տալու, զինուորագրութեան օրէնքի այլ և այլ յօդուածներու մասին, Տեղեկութիւն տրուեցաւ Թալէաթ պէյի, որ Մերակոյսի մասնաւոր դահլիճին մէջ ընդունեց Պատրիարքը և այս վերջինը 45 տարեկան զինուորներու խնդրի մասին նոյն խնդրանքը ըրաւ նախարարին։ Թալէաթ պէյ պատասխանեց թէ ինք ձեռնհասութիւն չունի այդ խնդրին մէջ և ո և է կարծիք ալ չի կրնար յայտնել, քանի որ ներքին գործերու նախարարութիւնը փոխանորդաբար կը վարէ։ Թալէաթ պէյ հաւատաց թէ՝ մէկ քանի օրէն Հաճի Ասիլ պէյ պիտի վերադառնայ Բուլգարիէն և անշուշտ անիկա այս մասին աւելի ձեռնհասորէն իր կարծիքը պիտի յայտնէ։ Արշարունի սրբազան այս առթիւ խնդիր ըրաւ նաեւ Բանկալթիի գերեզմանատան խանութները։ Թալէաթ պէյ յայտնելով թէ՝ Բերայի մեծ պողոտային վրայ, այդ հին ու փլուկած խանութները չպիտանց տգեղ երեւոյթ մը կը պարզեն, յանձնարարեց որ փլցնեն։ «Դո՛ւք փլցուցէք խանութները և ես ձեզի տարբեր կերպով մը գոնացում կուտամ։ Ձեզի ուրիշ հասոյթ մը ցոյց կուտամ» աւելցուց նախարարը։ Պատրիարքը յայտարարեց սակայն թէ խանութները այն տեսակ մնայն կը փլլցուին, երբ նորերը շինելու արտօնութիւնը տրուի և թէ մինչեւ այդ արտօնութեան ձեռք բերուիլը՝ խանութները կը մնան իրենց արդի վիճակին մէջ։ Թալէաթ պէյ խոստացաւ դա՛ռնեալ քննել խնդիրը և վերջնական կարգադրութիւն մը ընել։

ՄԱԶԼՈՒՄԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, վարչութեան վերջին նիստին մէջ Ցանձնաժողով մը կարգուած էր, պաշտօն տալով անոր քննել Պանտրմայի խնդիրը իր ամբողջ մանրամասնութեանը մէջ։ Ցանձնաժողովը իր առաջին նիստը գումարած ըլլալով, խնդիրը բաժնած է երեք մասի. Ա) Այն որ Պանտրմա—Պալըքէսիրի առաջնորդը ըմբոստացած է Պատրիարքարանի դէմ. Բ) Ազգին չահերուն դէմ գործած է Քարահանքի խնդրոյն մէջ. Գ) Անիրաւ հոլանանք մղած է Պայան քէշի դէմ և դեղձումներու տեղի տուած է ժողովներու ընտրութեան մէջ։ Խնդրին նախաքննութիւնը յանձնուած է Երուսաղէմի պատր. փոխանորդ Դաղաեան վրդ.ի, որ իր տեղեկագիրը պիտի բերէ մինչեւ հինգշաբթի, Ցանձնաժողովի Բ. գումարման օրը։

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

Կարնոյ «Ճառաջ»ին մէջ կը կարդանք.—

— ՏԻՆԱՐԻԴՈՄԷՆ վերջին պահուն ստացանք նամակ մը, որ կը յայտնէ թէ կարգ մը Թուրքեր՝ առաջնորդութեամբ մուխթարին և պէկի մը, սրգիած են հայկական գպրոցին չինութիւնը։ Այս սպառնալիքին վրայ չինութիւնը կանգ առած է։

— ԳՈՄԲԷՆ կը գրեն.— «Հնանդ սովորութեան մը համաձայն, ամէն տարի ջրկայ գիւղերու Հայերը, Համբարձման օրը կ'երթան կաթնաղբիւր։ Այս տարի ալ Գասբարէնց, Օձնէնց, Դոմքէնց, Նորլեանէն և Թարքունիէն Հայեր, մինչ կը զբաղուին Թէվֆիրիկ և Դուրսունի զեկավարութեամբ Թուրքերը զէնք պարկելով կը լեցուին Թարքունի գիւղը և ամբողջ ժամ մը հրացան կ'արձակեն օդին մէջ։

*** ԲՈՒՆԻՆ կը գրեն.— Ապրիլ 21ին երկու Հայեր՝ Համբարձում և Թոսիկ կեդրոնէս երկու ժամ հեռու «Ուզուն Մաշատ» ըսուած տեղը յարձակում կը կրեն երեք զինուած Քիւրտերէ, որոնք ժամ մը ճամբայ հետեւեր են իրենց։ Երբ հոն հասած են, աւազակները դաշոյնի հարուածներով վիրաւորած են երկուքն ալ և անոնց 2 ու կէս ոսկին, արծաթ ապարանջան մը և կարգ մը ուրիշ զոյքերը կողոպտելով հեռացած են։ Վիրաւորներէն մէկը հազիւ կրցած է հասնիլ իրենց գիւղը, Զէյտիկ Մէզրէն, իսկ միւսը՝ կեդրոնէս ըլլալով մարդիներու օգնութեամբ, արիւնաթաթաւ և մերկ վիճակի մէջ հոս հասաւ ու լուր տուաւ կառավարութեան։ Ոստիկաններ դրկուեցան դէպքին վայրը որոնք սակայն չկրնալով ձերբակալել բուն ոճրագործները, բերին երկու անմեղ Քիւրտեր։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒԻՄՐԻԱԿԱՆԸ

Ցառաջիկայ կիրակի Դաորքէօյի իւնիոն քլիւպին մէջ տեղի պիտի ունենայ հայկական երկրորդ ուիմբիականը, որուն առաջինը տեղի ունեցաւ անցեալ տարի, խանդավառ ընդունելութիւն մը գտնելով միջազգային հասարակութեան կողմէ։

Այս տարուան հանդէսին մէջ, որ պիտի գերազանցէ նախորդը, տեղի պիտի ունենան ցատկելու, վազելու, երկաթ և սկաւառակ նետելու, արգելքներու վրայէն վազելու, հեծանիւ նստելու և ուրիշ բազմաթիւ մրցումներ, ինչպէս նաեւ յուշտական մարզանք և նուագ։ Մուտքի գիները դիւրամատչելի են։ Տոմսակները կը ծախուին Պոլսոյ գանազան տեղերուն մօտ։

ՍԳՈՒՀԱՆԴԷՍ

ԵՓՐԵՄԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կ'իմանանք թէ յառաջիկայ կիրակի, 20 Մայիս, Բերայի մէջ ազահանդէս մը պիտի տեղի ունենայ ողբացեալ Նիփրեմի յիշատակին՝ մասնակցութեամբ Պոլսոյ պարեկական գաղութին։

ԿՈՄԻՏՍՍ ՎՐԴ.Ի ՀԱՄԵՐԳԸ

Հայ ժողովուրդը կիրակի օր նոր փաստ մըն ալ տուաւ թէ անօթի կը մեռնէ՝՝՝ իր տաղանդները... խուսն բազմութեամբ մը լեցնելով Բերի Շանի թատրոնը, ուր տեղի ունեցաւ Կոմիտաս վրդի համերգը։ Կիրակի՝ ամէնէն աւելի ծափահարուեցաւ Կոմիտաս վրդ. իր հմայիչ մեներգներով։ Ծափահարուեցաւ նաեւ խումբը, բայց գիտելի էր որ այս անգամ թէ՝ քիչ էր թուով և թէ թուլութիւն մը կար երգեցողութեան մէջ, բաղդատմամբ նախորդ համերգներուն։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Սանասարեանի տեսուչ Պալաքեան վրդ. արդէն իսկ գործի ձեռնարկած է։ Իր հրաւէրով գումարուեր է ուսուցչական ժողով մը՝ վարժարանին ընդհանուր կացութեան մասին խորհրդակցութիւններ կատարելու։ Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, որոշուեր է վարժարանը փակել սովորական ժամանակէն քիչ մը կանուխ, յառաջիկայ Մայիս 12ին (չաբաթ օր)։

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Խարբերդի առաջն. փոխանորդ Արսէն քհ. Մայիս 13 թուակիր հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Պատրիարքարան.— «Գաւառ. Ընդհ. ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ վիճաձայնութեամբ առաջնորդ ընտրեց Նախկին պատր. փոխանորդ Տ. Զեւոնդ Մ. վրդ. Դուրեան»։

***

Պրուսայի առաջն. փոխանորդ Մէսրոպ քհ. Մայիս 13 թուականով կը հեռագրէ.— «Գաւառ. Ժողովը մեծամասնութեամբ առաջնորդ ընտրեց Սանակ Մ. վրդ. Օտապաշեանը։ տեղեկագիրը պատրաստուելով պիտի դրկուի.»։

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այրիխանամ յանձնաժողովը Օսմ. Պանքայի միջոցաւ առջի օր 100 օսմ. ոսկի դրկեց Հաճընի առաջնորդ Սարաֆեան վրդ.ի, տեղւոյն աշխատանոցի պէտքերուն համար։

*** Վանայ կէս գիւղացի Գրիգոր Նահապետեան ասկէ 15 տարի առաջ արծաթեայ գեղակերտ միւռոնի ամանի մը չինել կուտայ, քսան ոսկի արժողութեամբ, և զայն կը յանձնէ Արմենակ էֆ. Մանուկեանի, որպէսզի ողջմբ Ամերիկա հանելու պարագային, զրկէ զայն իր գիւղի եկեղեցիին։ Սակայն այսօր յիշեալը վերադառնալով ետ, կը պահանջէ միւռոնին ամանը, յայտնելով թէ այլեւս չուզեր նուիրել։ Մանուկեան էֆ. սակայն Ազգ. Պատրիարքարան զրկած է այդ արժէքաւոր ամանը, որպէսզի Տնտես. Խորհուրդը քննէ թէ՝ իրապէս յիշեալ Նահապետեանի գրամ՞ովը չինուած է թէ՝ կէմ գիւղացիք ալ նիւթապէս մասնակցած են։

*** Տնտես. Խորհուրդը Ժողովին ուշադրութեանը յանձներ է Թօփ-Գարաի Թազ. Խորհուրդին հաշիւները, որոնց մէջ անկանոնութիւններ նշմարեր են, իր կողմէ դրկուած քննիչները։

*** Մարաշի Այրիախնամ մասնաճիւղը կեղրոնի այրիախնամին կողմէ քանիցս գրուած նամակներուն երեսէ պատասխանած չըլլալով, Այրիախնամը նոր գիր մը դրեց դարձեալ ցաւ յայտնելով որ մինչեւ այսօր «անծանօթ» կը մնան իր գործառնութիւններն ու հաշիւները և մասնաւորապէս, հակառակ տրուած հրահանգներու, չուզեր ներկայացնել վերջին անգամ իրեն դրկուած 300 ոսկիին հաշիւը։ Այրիախնամը իր այս գիրը հետեւեալ կերպով կը վերջացնէ.— «Շա՛տ կ'աղաչենք որ չնորհն ընէք մեզ պատասխանելու թէ՝ սեր հրահանգները հաճա՞ծ էք գործադրել։ աշխատանոցը բացուա՞ծ է և նպաստի բաշխումը կատարուա՞ծ է»։ Եւ Այրիախնամը կ'սպասէ որ այս աղաղոյանին պատասխանէ մասնաճիւղը։

*** Ցոյն կին մը երէկ Ազգ. Պատրիարքարան դիմելով ընդունեց հայ եկեղեցին՝ պակուելու համար հայ երիտասարդի մը հետ։ Կինը՝ Տ. Տրդատ քհ.ի հետ Ցունաց Պատրիարքարանը զրկուեցաւ և հոն կատարուեցան հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները։

*** Էնկիւրիի Գաւառ. ժողովը տեղւոյն Բաղաք. ժողովը ընտրեր է հետեւեալ կերպով։ Տեարք Կարապետ Բիւլհանեան, Տօքթ. Հայկազն Վասվառեան, Մկրտիչ Պոյաճեան, Յակոբ Սուլթանեան և Յովակիմ Պէնլեան։

*** Կիրակի օր Պատրիարքը պատարագեց Բերայի Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, ուրկէ վերջ հոգեհանդստեան արարողութիւն տեղի ունեցաւ «Թիթանիք»ի զոհերուն համար։ Մասնաւոր հրաւէրով ներկայ էր Անգլիական դեսպան Սըր Լոմբէր իր թագուհիին հետ։ Պատարագէն յետոյ Մկրտիչ Թօքաթլեան սեղան մը տուաւ Ս. Պատրիարքին և հետեւորդներուն։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՈՒՐՋ

Բ. Դուռը երեք ընտրելիներ ներկայացուց տէրութեանց Լիբանանի կառավարիչ անուանուելու համար։ Կը լսենք թէ տէրութիւնները առաջարկած են Բ. Դրան տեղական ինքնավարութեան օրէնքին մէկ քանի յօդուածները բարեփոխել։

Ի ՊԱՏԻՒ Մ. ՄԱՐՇԱԼԻ

Ասքմ պէյ յառաջիկայ Հինգշ. դիշեր ի պատիւ Մ. Մարշալի հացկերոյթ մը պիտի տայ, որուն հրաւիրուած են մասնակցելու Մահմուտ Շեվքէթ փաշա, Ռաֆիտ պէյ, Թալէաթ պէյ. անգլ. դեսպանը եւ ուրիշներ։

ՊԱՂՏԱՏ—ՊԱՍՐԱ ԳԻԾԸ

Անգլիական կառավարութիւնը քննութիւն մը բացած է Պաղտատ—Պասրա երկաթուղային գիծի երկարաձգման մասին։ Այս քննութեան աւարտումէն ետքն է որ պիտի պատասխանի Բ. Դրան առաջարկին։

ՄԻՏԻԼԻԻ ԱՌՋԵՒ

Ներքին գործոց Նախարարութեան հասած տեղեկութիւններու համաձայն Միտիլլիի առջեւ կը սպկսին իտալական 7 զրահաւորներ և դանազան թորպիլաւոր ու թորպիլահալածներ։

ՎԵՀԱԾՈՂՈՎ ԶՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ

Ինչպէս յայտնի է ամէնէն աւելի ռուս կառավարութիւնն էր որ կը պնդէր վեհաժողովի մը գումարման պէտքին վրայ։ Մայիս 27 թուով հասած մասնաւոր հեռագրի մը համաձայն այս անգամ Ռուսիա ետ կեցած է միջազգային

ԼԷՕՆ ԳԱՇՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

— Կայծոստ (չազմագ) ունի՞ս, պատրոյգ մը վառէ՛, ես աշտանակ ունիմ։

Միտքս փոխուեցաւ։ Պատասխան չի տուի և զայն գիրկս առի։ Գլխուն քողը վար ինկաւ։ Հիմայ բոլորովին իմ մտոս, կուրծքին վրայ բացուած իր դծաւոր շապիկով, դէմքէն աւելի ճերմակ վիզովը, ինծի շատ գեղեցիկ երեցաւ։ Իր կակուղ մարմինին տաքութիւնը զգացի։ բայց այնքան ճկուն էր որ նորէն բազուկներուս մէջէն խոյս տուաւ և երկու ոտտուսով մութ անկիւն մը փախաւ։ Վայրկեան մը հոդ ապուշի պէս մնացի։ յետոյ խելքս տուն եկաւ, կայծոստը զարկի և պատրոյգը վառեցի։ Անմիջապէս ծծմրած պատրոյգ մը և աշտանակ մը նետուեցաւ առջեւս։ Բէրթին պոռաց իր անկիւնէն։

— Հա՛, սա՛նկ։ հիմայ խելքդ գլուխդ եկաւ։ Ո՛չ, ոչ ինծի մի՛ մօտենար։ Նախ իմ քողս ինծի նետէ՛։ Նստէ՛ դուն։

Հնազանդեցայ։ Ինքը քովս եկաւ, և ա՛յն ստիճան ծածկուած իր սև ձարէ քողին մէջը, որ միայն աչքերը կ'երևային, և հարցուց։ Ու ըսաւ ինծի։

— Զեռքդ բա՛ց ու երկարէ, ձա՛խ ձեռքդ։ Ես քու ձեռքդ կարդալով քու ապագդ կը հասկնամ։ Զեռքիդ վրայ երևցող ճամբան կարճ է։ ապագին վրայ փայլող ճամբան երկայն։ Կին մը քեզի մեծ վտանգ պիտի հասցնէ։ ա՛խ, գինուոր, ո՛րքան մօտն ես մահուան։ Ուրիշ կին մըն ալ կը հսկէ քու վրադ։ կին մը, մա՛րդ մը, երկո՛ւ մարդ, երե՛ք մարդ։ Ասոնք քեզի բոլոր հոգով կը սիրեն։ Այժմ քու ապագդ արիւնով կարմրած է, մահուութեան ճամբան քու ձեռքիդ կեանքին ճամբան կը կտրէ կոր։ Տեսնենք, ո՞վ կը յաղթէ, ա՞ստղդ, թէ երկրային ճակատագիրդ։

Որ հառաչ մը արձակեց։ յետոյ ցած ձայնով մը արտասանեց այնպիսի խօսքեր, որոնցմէ բան մը չէի հասկնար։ Սոսկալով ոտքի ելայ և գոչեցի։

— Ողնները մի՛ կանչեր։ սատանաներդ մի բերեր։ անդին գնա, կախարդ, ոգեկո՛ւ։

Երկու ձեռքերս ճակտս տանելով ըսկսանք գիշերեան արտասանել։ Հազիւ զայն աւարտեր էի, երբ, դիցերուան մութին մէջ, մեր գտնուած բակին պատին վրայէն, ծառերով կիսովին ծածկուած պատուհանի մը վրայ լոյս մը երևցաւ, ձայն մը բարձրացաւ, ինչ որ սիրտս բաբախումը դադրեցուց։ Առտուան երգն էր նորէն, լաւութա՛ մը կ'ընկերանար անոր։ Այլեւս չյժորեցան, ներքին կրակ մը զիս հրդեհեց, և ըսի Բէրթիին։

— Շո՛ւն, գիս ո՞ւր բերիր։ ո՞ւր ենք։

Բրքիչ մը արձակեց և ըսաւ։

— Խայիր պէյին խօնախին դէմը, պահակախումբին դէմը, ուր դուն առտուանց սաղ կը զարնէիր։

Տակաւին ես շարժում մը չբրած, աչտանակը մարեց և անյայտ եղաւ։ Վերը, եռուը պատուհանին, որուն կապուած էր իմ հոգիս, երդը կը շարունակուէր։ Փոդոցը դարձայ և ճանչցայ դուռը։ բակը ծառէ մը կախուած լապտերին լոյսովը տեսայ իմ Հիւսէին ընկերս։ Անիկա իր պահակի դերը կը կատարէր, ատրճանը ուսին և պատրոյգը վառած։

Մօտեցայ իրեն։ անմիջապէս, զէնքը ձախ ձեռքը առաւ։ աղէկ որ ըսի իրեն։

— Բայց մի՛, ընկեր, ես ե՛մ, ես, Տօլմա Հասանը։

— Հեռացի՛ր, ինծի այսպէս հրամայուած է։ ոչ դուն ոչ ալ ուրիշը։ հեռացի՛ր։ եթէ ոչ կը կրակեմ։

Այն ատեն, խելքս գլխէս թռած և սիրտս սեղմուած Իսկէնտէրունի դրան պահպանութեան ճամբան ձեռք առի։ Հոն հանդիպեցաւ լուրնալ սկսեր էր։ Ընկերներդ պատին տակը հանգչեր էին։ ոմանք պառկած, ոմանք քնացած։ մէկը կռնակին վրայ պառկած կը խոկար, և իր բացուած շապիկէն կուրծքին վրայի չէկ մաղերը կ'երևային։

Միայն ծերուկ Քարա Ալին, նստած, արթուն, աչքը արևին, համրիչ կը դարձնէր գլուխը երերցնելէն։ Ներս մտնելուս արթնցուցի իմ բէկս որ կը քնանար, երեսը պատին տուած նստարանի մը վրայ չտկուած անկողնի մը մէջ։ Գիս քովը կանչեց և ըսաւ կամացուկ մը։

— Բէրթին ո՞ւր կը բնակի

— Խայիր պէյին խօնախին դիմացը, տղա՛ս։

Բէկը աչքերը մնկեց, երբ անկողնին մէջը նստեցաւ և մատը շրթունքին տանելով լռութիւն պատուիրեց ինծի։

Ցետոյ աւելի ուժեղ ձայնով մը պոռաց։

— Թմբակա՛ռ, հայվան, նորէն կը քնանա՞ս կոր։ չե՞ս լսեր որ միէզդէնը արշալոյսին աղոթքի կը հրաւիրէ։ արթնցիր, ապուշ, գա՛րկ որ արթննան։

Ամէն կողմէ միէզդիններու օդային ձայները կ'երկարէին, որոց կը պատասխանէին թմբուկներու ու չեփորներու ձայները։ Ես իմ ոտնապաններուս փոշին կ'առնէի, վրաս գլուխս կը կանգնաւորէի և ատճանս կը չակէի, նախազգացումը ունեցայ նոր բաներու։ կարծես թէ ճակատագիրս կը փոխուէր։

Կէս օրուան աղօթքէն վերջը, Քարա Ալին վեց հոգի որոշեց մանաւոր պահակութեան համար։ Ես ու Մէհմէտն ալ մէջն էինք ատոր։ պէօլիւկին մնացած մասը Ալէմտարին հրամատարութեան ներքև մնկնեցաւ։ մեր Բէյթապի փողոցը։ Բէյը մեղի ընկերացաւ, կար նաև Քարա Ալին և մենք վեցերնիս։ Չիտակ Խայիր պէյին ապարանքը ուղղուեցանք։ Հոգ պիտի սպասէինք։ Բակէն ներս մտնելուս՝ կարծեցի թէ իմ տունս կը մտնեմ, և ամիսներէ ի վեր հոն եմ։ աչքերս նախ պատուհանի վանդակին ուղղուեցան։

(43) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՇ ՄԱՌՔ

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆՏԱՆ

Զբրաաթ պանգասը խտարէի մէրքէզիյէ սինճէ միւպայեասը մուգթազի պին սէքսէն թօք բարչըմէն քնաղբանքն չէնրը հալքն 21ինճի բաղար իրթէսի կիւնի իսալէի էվվէլիյէսի վէ 24ինճի բէնճէնպիհ հիւնի պատէղղուհուր վասաթի սասթ իւչ պուչուղա գասար եիւղսէ իւչտէն ալաղը օլմամագ իւզրէ թէնզիլտթ գապալ օլընարագ իհալէի գաթիյէսի իհրա իտիլէնէկինտէն թալիպ օլանլարքն չէրաիթինի անլամագ իւզրէ էլլի օսմանլը լիրասը տէբօղիթօ ագչէսինի միւգթասիրպէն մէգթուր պանքասա միւթէչէքքիլ գոմիսիոնը մասասուրնա միւրաճասաթ իլյէմէլէրի։

մայիս 15

ԶՐԻ ԴԱՍ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթը 2 դաս, ամիսը 2 մէճիտ
Դիմել Ս. ԴԱՒԹԵԱՆԻՆ
Թիւ 18, Սեթեան խան, Մօլա Թաշի (Սուլթան Համամ)

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԾՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՄԵՐ ՑԱՌԱՒՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽՈՒՄՈ

Մահմէտ Ալի պէյի կղզին հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Եվրէնիտիի միջոցաւ պատրաստուած հմաբաւաւոր Ա. ՆԻՍՕՆԻ ԽԻՒՄԸ Պահէմ Դաբու, Դասապետան դեղարանը և Ենի Ճամի, Մահմէտ Ֆեղիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Պոլսոյ մէջ գինն է 5 ղրուշ։

ՔԱՐԼԸՄԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԲԵՐԱ

ՅՈՒՅԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐՈՒ ԳԱՐՆԱՆՈՒԹԻՒՆ

	ԴՐՇ.
Գօսթիւմ թայեօր քէթէն ամէն գոյնէ	80
» » անգլ. կերպասէ	100
Հագուստներ վուալէ բէնսէսի ձևով	80
» բուրդ մուսլինէ » »	125
Գաշ բուսիէռ քէթէն ամէն գոյնէ	45
» » Բօբլին կերպասէ	130
Պլուզներ պաթիսթէ գունաւոր	14
» » ֆիսթոյ. և փողկապով	20
» ճերմակ վուալէ	20
» բանժէ տանթէլով զարդարուն	30
» միմիայն տանթէլով	30
» » բէքլինէ կերպասներ	54
Ճրջազգեստ քէթէն վերջին նորոյթ	30
» ալբակէ սեւ և գունաւոր	60
» անգլիական կերպասէ	47
» շայազէ սեւ և գունաւոր	45
Ներքնազգեստ գծաւոր քէթէն	12
» ալբակէ ամէն գոյնէ	18

	ԴՐՇ.
Ներքնազգեստ սատտրզ կերպասէ	80
» լիպէրթին կերպասէ ամէն գոյնէ	35
» պաթիսթէ տանթ. զարդարուն	15
Քօրսաժներ » »	4
Հովանոցներ կէս մետք. վերջին գոյներ	30
» ամբողջ » » »	45
» » » դեղեցիկ կոթով	50
Աղջկան հագուստներ գծաւոր քէթէն	18
» » ճերմակ պաթիսթէ	35
Տղոց » քէթէնէ	25
» » գծաւոր քէթէնէ	30
» » շայազէ ծովային ձեւ	50
» վերարկու »	30
Քօրսէներ վերջին ձեւ	27
Այրերու շապիկներ ճերմակ պաստիայով	20
Դիշերանոցներ աղէկ խասայէ	17
Անդրավարտիկներ ֆրանսական բազէ	12
Թաշկինակներ կնոջ համար պաթիսթէ մարքայով տուզինան	22

	ԴՐՇ
Թաշկինակներ կնոջ հմ. մարքով քէթ.	50
» այրերու » » պէթ.	30
» » քէթէն մարքով	63
Գուլպաներ կնոջ համար մուսլինէ	
» » » սև աղ. տես	3 1(2
» այրերու սև գունէն աղ. տս.	4 1(2
» » ֆիլտիքսս բանուած	6 1(2
Զեռնոցներ կնոջ հմ. եր. ճերմ. գուն.	
» » » » իտիթ. չուէտ	11
» » » » կէս մետաքս	10
» » արմ. մետ. սեւ և գուն.	15
Էշարբ քրիսթալին կերպասէ	18
» բանժէ ամէն գոյնէ	18
» քրէք տր շին ամէն գոյնէ	30
» մետք. վուալէ » »	50
Վուալէթ մուլինէ » »	19
» չիֆոն » »	27
» քրէք տր շին » »	40

ՆՈՐ ՃԻՒՂ
ՔՕՍԹԻՒՄ ԹԱՑԵԼՕՐՆԵՐ
Եւ հագուստներ չափու վրայ

ՆՈՐ ՃԻՒՂ
ԿՆՈՋ ԵՒ ԱՂՋԿԱՆ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ
Պատրաստ և չափի վրայ

10000Է ՆԱՒԵԼԻ
ՔՈՒՐԲՈՆ
ԲՈՒՐԴԷ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԷ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԲՈՒՐԴԷ ԿԵՐՊԱՆԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԵՒ
ԳՕՍԹԻՒՄ ԹԱՑԵԼՕՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԶԱՐԴԵՐ, ԿՈՌՆԻՆԵՐ, ԵԼՆ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԿՆՈՋ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

ՈՐՈՒԹԵԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԻՐԻՆԿ

ԿԱԼԱԹԱ

Քաղաքի, գիւղի, սրօրի և ճամբորդութեան յատուկ

ԶԳԵՍՏՆԵՐ

կտաւէ, բուրդէ, ֆանէլէ եւ աառիէ

ԱՄՐԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐը ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՆԵՐ

Ամրան կօշիկներ, ճերմակեղէն, գլխարկ, բանամա, եւն. եւն.

ՆՈՐ ՃԻՒՂԵՐ
Քօրսէներու, երախաներու վերաբերեալ պիտոյքներու

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՏՈՔԹ. ՊԷՔԵԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՇԵՐՋԱՆԱՒԱՐՏ ԲԱՐԻՋԻ
ՀԱՄԱՎՍԱՐԱՆԷՆ

Մասնագէտ ծննդամիջական գործարաններու, գաղտնի հիւանդութեանց և մանկաբարձութեանց

Տասն եւ հինգ տարի շարունակ Բարիզ Նէքքէր-Պոօքա, Սէն-Լուի և Լարի-Պուազիէի հիւանդանոցներու մէջ գործելով, իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած է աշխարհաձայն բաօֆէսէօռ Ալպառան, Կիւիոն, Բոծի Հալրօս և Հարթմանի առաջնորդութեամբ։

Միքրոսքօրիք լուրջ քննութիւնէ մը վերջ նորագոյն մէթոտով շատ կարճ ժամանակի մէջ և արմատապէս կը դարմանէ հին և նոր ցերմամիզութիւնը, կուտ միլիթէռը, միզարգելութիւնը, միզամանի, երիկամունքի և արգանդի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Միզամանի և երիկամունքի քարերը և աւազը կ'անհետացնէ մեծ դիւրութեամբ և ՍԻՍԹՕՍՔՕՐԻ և ԼԻԹՕԹՐԻՍԻԻ միջոցաւ։

Բիլ օրէն կը կորսնցնէ միշտացքի նեղութիւնը, միզարգելութիւնը և արգասիզութիւնը (ԷԼԷԿԹՐՕԼԻԶ ԼԻՆԷՕ-ՍԻՒՐԻԼԷՌԻԼ) մասնաւոր դեղերով և ի պահանջել հարկին, ելեքտրականութեամբ կը բուժէ ամէնէն յուսահատ անկարողութիւնը և կը կատարէ ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ։ Ի մի բան, ինչ որ իր նորագոյն գործիքներու հաւաքածոյին, կը յաջողի դարմանել ամէնէն յուսահատ և ամէնէն դժուարին հիւանդութիւնները։

Գալով հին և նոր գաղտնի ախտին, կընայ արմատապէս բուժել 606ի ներարկումով որ անմամբ ուսումնասիրած է Ֆրանսֆօրթի, Պեռլինի, Վիեննայի և Բարիզի լաբորատուարներուն մէջ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը առաւօտեան ժամը 9էն 4։ Բերա, Զաքմաք փողոց թիւ 4-5, Թաշճեան սրահը։ բացի հինգշաբթի կէս օրէ վերջ և կիրակի։

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانية

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՑ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, ԳԱԼԹԸՐՃՐՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական սոյն դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխատուութիւններ, առևտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտաթուղթերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարում, հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտաթղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը զեղչէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, ամենթուղթեր և կտրոններ։

Կ'ընդունի դրամական ուսանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Խնայողութիւնը մեր հաճախորդներուն մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 ղրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշուոյն, թէ՛ ժամանակցութեամբ և թէ րիսկերու հաշուոյն ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնումը վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը ժամանակի անոնց։ Կ'ընէ հանրօգուտ շինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ՏՈՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
Հիւանդութեանց

Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թաղսիմի ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, 52 թիւ
աբարթիմանը

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեկտրական նութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած ստաք օդի, տիաֆունօսքիի, էօզոֆուլսքօքիի ու ամէն նորագոյն մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կ'դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտն ու հինցած ցաւերը, ականջի խժալն ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Նամանաւանդ երեսի ու քթի վրայ անձևութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին։ «առանց գործողութեան», կատարելապէս կ'չակէ նորագոյն գործիքով մը, որու, շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու՝ Եւրոպոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղայոց կոկորդի նշիկները (պատէմիկ) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Հիւանդ կ'ընդունի մինչև կէս օր, Պահչէ Դարու, Համիտիէ Սիպիլի դէմ Սբիկ Իրթիւեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ իր տունը։ Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վճարեալ աղքատներն ամէն օր պատէ ձրիաբար դարմանուին։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ԱՆԿԼՕ-ՀԱՅ
ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
1136 ԷՋ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած հանազգային գնահատման, եզական և անմրցակի իր տեսակին մէջ անզլերէն հոմանիշներ։ գիտական բառերու ճոխ մթերք։ մասնաւոր յաւելուածներ միակ վստահելի բառարանը։ գին լաթակազմ 60, կիսակաշի 65։ փոստի ծախքով 65 և 70 դահեկան։ հայ ուսանողաց գոհացուցիչ զեղչ։ դիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հասան։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐԶԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՑ ԽԱՆ, Թիւ 28,
ՕՍՕԶՏԻ-ՊԱՌԻ ԴԷՄԸ

Ամէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հաստած են արդէն ընտիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւականացնէ մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի գերազանցութեան վրայ։

Դիմեցեք Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, Թիւ 28։

ԷՕՓՍԻԻՐԷՆԼԷՐԵ

ԳԱԹՐԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՖԷՐԷՄ

Էվրօբատան կէլէն գաթրան սուլարընրն քէֆֆէխնէ էդէր ճիէթ միւրաճաճ վէ լաթիֆ օլուպ, մէյտէյի գաթիէն պզմազ։

Մէչնուր օսմանը վէ էճնէպի թապպլէրին ժաղհարը թագտիրի օլտուղը կիպի, եղճիւմէ միւթէվէֆա տոգթ։ Խօրասանճեան էֆենին թագտիրնամէսիյէ բիւճհանիյէթի թասվիպ վէ Մէգթէպը Թրպպիյէի Շահանէ տախի թաստիգ էյլէմիշ տիր։ Պրիւքսէլ սէրկիսիտէն ալթուն վէ կիւմիւշ միտալեայա նայիլ օլտուղը կիպի, Պրուսա սէրկիսիտէն տէ ալթուն միտալեայա նայիլ օլմուշ տրը։

Իչիլճէէք սու տէրունինէ պիր գահվէ գաշղը տթ ըլտրգտտա, պուլաղզ խասթալզալարտան վրգաչէ վէ մունհաֆազա իտէր։

Կէօյիւս նէդղէլէրինէ, էօքսիրիւքէրէ, էնֆլուէնցայա, պրոնչիթիլէրէ, նէֆէս տարլըզընա, վէրէմին պաշանկըճարընա, տէրի իսսթալզալարընա և իտբար եօլու բահաթսըզլըզընա ֆայտէպախշ տրը։

Սթամպոլտա մէչհուր տէբօ վէ էճզանսէյէրաէ պուլունը։

Ուսումի տէբսը եէնի Բօսթանանէ գարշըսընտա օսմանը էճզաի թրպպիյէ տէբսը տրը։

Սթանպոլտա ֆիյաթը 5 ղրուշ տրը։

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانية

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՑ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, ԳԱԼԹԸՐՃՐՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական սոյն դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխատուութիւններ, առևտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտաթուղթերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարում, հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտաթղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը զեղչէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, ամենթուղթեր և կտրոններ։

Կ'ընդունի դրամական ուսանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Խնայողութիւնը մեր հաճախորդներուն մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 ղրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշուոյն, թէ՛ ժամանակցութեամբ և թէ ռիսկերու հաշուոյն ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնումը վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը ժամանակի անոնց։ Կ'ընէ հանրօգուտ շինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ՏՈՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
Հիւանդութեանց

Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թաղսիմի ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, 52 թիւ
աբարթիմանը

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեկտրական նութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած ստաք օդի, տիաֆունօսքիի, էօզոֆուլսքօքիի ու ամէն նորագոյն մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կ'դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտն ու հինցած ցաւերը, ականջի խժալն ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Նամանաւանդ երեսի ու քթի վրայ անձևութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին։ «առանց գործողութեան», կատարելապէս կ'չակէ նորագոյն գործիքով մը, որու, շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու՝ Եւրոպոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղայոց կոկորդի նշիկները (պատէմիկ) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Հիւանդ կ'ընդունի մինչև կէս օր, Պահչէ Դարու, Համիտիէ Սիպիլի դէմ Սբիկ Իրթիւեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ իր տունը։ Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վճարեալ աղքատներն ամէն օր պատէ ձրիաբար դարմանուին։

ՁԸՊՈՒՔԼԸԻ ԶԲՕՍԱՐԱՆԸ

Զբպուքլբի զբօսարանը որ եղանակին ամէնէն հաճելի ժամադրութեան վայրն է բոլոր զբօսասէրներու, մանաւորաբար ընտանիքներու համար, այս տարի ամէն կերպով պիտի գոհացնէ հաստատութիւնը, շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներուն որոնք առաջին կարգի հաստատութեան մը վերածած են այդ հմաբաւաւոր զբօսարանը։ Առաջնակարգ ինճէ սաղի խումբ մը, որուն կը մասնակցին Պոլսոյ լաւագոյն վարպետները, ինչպէս հանէնտ Միհրդատ, Յակոբոս, Գարագաշ, քէմէնչէճի Անասթաս, ուտի մըսըրը Իպահիմ և Սէլիմ, գանունի Շէմսի էֆէնդիները, իրենց լաւագոյն կատրները պիտի նուագեն։ Միհրդատ էֆ. պիտի երգէ հայկական երգեր ու մեղեդիներ, իսկ Իպրահիմ և Սէլիմ էֆէնտիներն ալ արաբերէն պիտի երգեն։ Ինճէ սաղը պիտի նուագէ ամէն կիրակի և ուրբաթ, իսկ չորեքշաբթի օրերն ալ՝ կանանց համար։ Ժողովուրդին հանգստութեան համար ամէն հոգ տարուած է։ Ուտելիք և խմելիք առաջին կարգէն պիտի ըլլան։ Նաւամատոյցն ալ այս տարի զբօսարանին առջև չնուած ըլլալով, մեծ դիւրութիւն պիտի ընծայէ ժողովուրդին։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Քամանտոխան։

Պոլսոյ գործակալութիւն.— Գալաթրեբօղլու բասաժին դիմաց Այիր էֆ. Քիւթիպանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն. ինչպէս և արտասահմանի համար։

ՏՈՔԹ. ԹԱՇՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Նախկին Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշ. Կ Հասպարանի

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ցերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, ելեկտրաբուժութեամբ՝ սերմահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երազափորձութիւնը. — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՇԼ ՄԻԶՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆՆԱՖՈՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. մէզիարան, խուիի, քիմիական և մանրէա, բանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պայազիտ, փոսթահանէին դէմի Սինէժեան դեղարան ամէն օր, կէս օրէն վերջ և երեկոները Գում Գաբու, Լ. Պետրոսեան դեղարանը։

ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ ԶՐԻ

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շէյլի, Օսման պէյի գազինոյին մօտ, Անանեան աբարթիմանի իր յարկաբաժնին մէջ

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամէնագլի հին և նոր ախտերը, սատամոգսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անգլիական և ամերիկեան նորագոյն մեթոտներով կը դարմանէ։ Ֆրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յամառ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Սօսմին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛ւռ է ցաւի և առանց զբաղումի արգելք ըլլալու։

Որպէս զի ո և է մէկը չի վարակուի թիֆոյով և գօլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, ակի բարկուած և յաջողութեամբ պատկոլնորագոյն միջոցներով պատուաստում ծ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչև կ